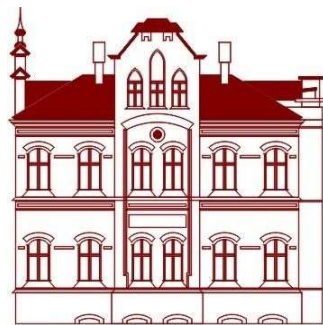

MIEJSKI OŚRODEK
POMOCY SPOŁECZNEJ
W LUBLIŃCU

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LUBLIŃCU W 2020 ROKU

Lubliniec, marzec 2021

Spis treści

Informacje ogólne	4
Pandemia koronawirusa a działalność MOPS	6
Pomoc środowiskowa	9
Praca i zadania pracowników socjalnych	9
Charakterystyka klientów MOPS	11
Projekt KOOOPERACJE 3D.....	15
Program ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ	16
Systemowe wsparcie dla osób i ich rodzin dotkniętych bezrobociem i odczuwających skutki przymusowego pozostawiania poza rynkiem pracy.....	18
Prace społecznie użyteczne	18
Wielozakresowy system wspierania rodziny i dzieci	20
Asystent rodziny	21
Punkt Konsultacyjny.....	23
Zespół Interdyscyplinarny i Procedura „Niebieskie Karty”	26
Program „Posiłek w szkole i w domu”	28
Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym.....	30
Karta Dużej Rodziny	31
Zintegrowany system wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich środowisk rodzinnych	33
Specjalistyczne usługi opiekuńcze.....	33
Zintegrowany system pomocy dla seniorów	36
Usługi opiekuńcze.....	36
Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora”	38
Domy Pomocy Społecznej	41
Wielozakresowy system interwencji socjalnej dla osób uzależnionych i pozostałych potrzebujących wsparcia.....	43
Program udzielania pomocy osobom bezdomnym	43
Świadczenia zdrowotne	44

Model współpracy i realizacji celów pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną	46
Współpraca z Bankiem Żywności w Częstochowie	46
Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	47
Imprezy, akcje realizowane przez MOPS i społeczność lokalną.....	47
Dział świadczeń rodzinnych	49
Świadczenia rodzinne	52
Fundusz alimentacyjny	53
Świadczenie wychowawcze	55
Świadczenie „Dobry Start”	55
Program „Czyste powietrze”	56
Dział finansowo-księgowy	57
Dział administracyjno-kadrowy	64
Zatrudnienie.....	64
Szkolenia	65
Struktura organizacyjna	66
Potrzeby w zakresie pomocy społecznej	67

I. INFORMACJE OGÓLNE

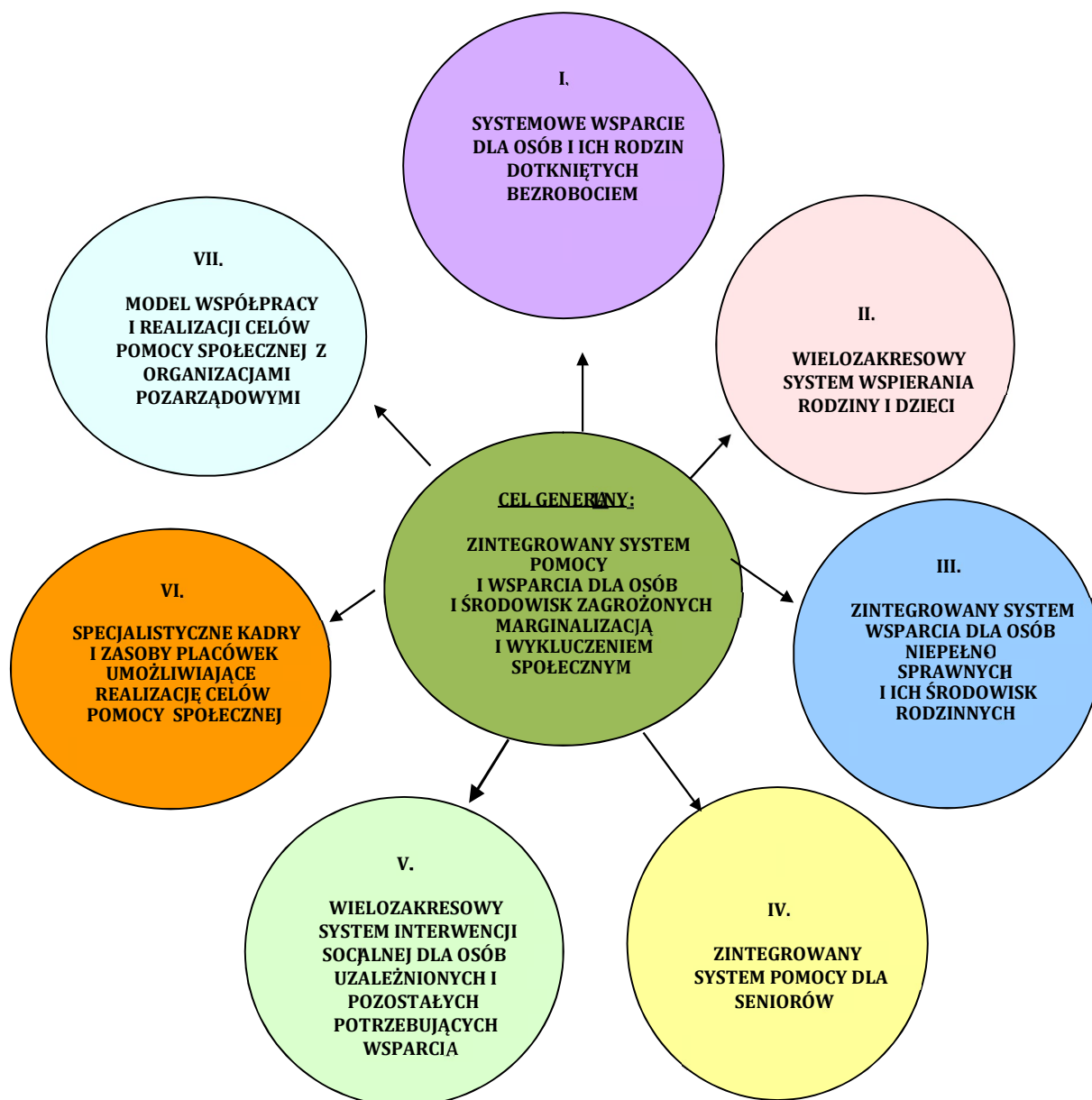
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu został powołany Uchwałą Rady Miejskiej Nr 48/XIII/90 z dnia 27 kwietnia 1990 r. Ośrodek działa na podstawie Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zatwierdzonego uchwałą Nr 313/XXIX/2016 Rady Miejskiej w Lublińcu z dnia 15 grudnia 2016 r. oraz Regulaminu Organizacyjnego zatwierdzonego zarządzeniem Nr 91/2008 Burmistrza Miasta Lublińca z dnia 23 czerwca 2008 r. (z późn. zm.). Głównym celem działalności Ośrodka jest wszechstronne wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, najczęściej mającej podłoże materialne, zdrowotne czy też związanej z różnego rodzaju uzależnieniami. Osoby i rodziny, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości są objęte zarówno pomocą materialną, jak i niematerialną. W ujęciu globalnym działania pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zdążają w kierunku przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz poprawy jakości życia mieszkańców naszej Gminy.

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi zakres wykonywanych przez Ośrodek zadań są:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 roku poz. 1876 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020 roku poz. 821 ze zm.),
- ustawa o ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2020 roku poz. 111),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. 2020 roku poz. 808 ze zm.),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 roku poz. 1398 ze zmianami).

Realizacja zadań w oparciu o ww. akty prawne odbywa się zgodnie z określonym w „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 – 2020” celem głównym i priorytetami strategicznymi przedstawionymi poniżej.

Cel generalny i priorytety strategiczne „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata „2012 –2020”

II. PANDEMIA KORONAWIRUSA A DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Rok 2020 przyniósł nieoczekiwane zmiany o charakterze globalnym, a mianowicie pandemię koronawirusa wywołującą zakaźną chorobę COVID-19. Zmiany wywołane pandemią dotknęły cały świat - bez wyjątku, a konsekwencje pandemii, w tym spowolnienie gospodarcze, a tym samym skutki, jakie się z tym wiążą niewątpliwie będziemy odczuwać jeszcze długo.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu działając na podstawie wprowadzonej na okoliczność pandemii ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 roku poz. 374 ze zm.), oraz kierując się zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego dostosował pracę do panującej sytuacji w kraju i regionie. Wprowadzono następujące zmiany w działalności Ośrodka:

- od dnia 16 marca 2020 roku budynek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu został zamknięty dla interesantów. Osobiste załatwianie pilnych spraw urzędowych przez interesantów możliwe było wyłączenie w szczególnych przypadkach, po uprzednim telefonicznym umówieniu z pracownikiem właściwego działu. W miesiącu sierpniu dla obsługi klientów Ośrodka wygospodarowano na parterze budynku odrębne pomieszczenie wyposażone w biurko z ochronną szybą oraz w środki dezynfekujące;
- sprawy, które nie wymagały osobistej obecności załatwiane były drogą telefoniczną, drogą elektroniczną lub korespondencyjnie;
- w okresach: od 13 marca do 14 sierpnia oraz od 20 października do 31 grudnia 2020 roku działalność placówki Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” w Lublińcu została zawieszona. Podopieczni zostali objęci opieką zdalną. Zaspokajane były wszelkie potrzeby bytowe związane z opieką medyczną, realizacją recept, zakupem opału, regulowaniem należności. Również usługa wyżywienia funkcjonowała nieprzerwanie i codziennie ciepły posiłek trafiał do domów klubowiczów. Od dnia 17 sierpnia do 19 października 2020 klubowicze powrócili do swojego „Klubu Seniora”. Ze względu na sytuację epidemiczną i warunki lokalowe konieczny okazał się podział podopiecznych na 2 grupy, które uczęszczały do placówki naprzemiennie. Zajęcia odbywały się w mniejszych grupach z zachowaniem obowiązujących procedur oraz wszelkich zasad sanitarnych;
- w czasie trwania pandemii koronawirusa nie zaprzestano świadczenia usług opiekuńczych dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi te były świadczone w pełnym reżimie sanitarnym;

- zgodnie z art. 15o ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nim sytuacji kryzysowych, w celu ochrony pracowników socjalnych przed zakażeniem chorobą COVID-19 zniesiono obowiązek zarówno przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, jak i jego aktualizacji. Pracownicy socjalni ustalali sytuację osobistą, rodzinną, majątkową strony/rodziny na podstawie rozmów telefonicznych i innych środków komunikowania się. W wyjątkowych sytuacjach, po rozpoznaniu sytuacji epidemicznej, przeprowadzane były wywiady środowiskowe w miejscu zamieszkania strony/rodziny;
- na podstawie art. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nim sytuacji kryzysowych, Dyrektor tutejszego Ośrodka w celu ochrony asystentów rodziny przed zakażeniem koronawirusem zalecił im pracę zdalną w okresie od 30 marca do 5 maja 2020 roku. W podanym okresie asystenci rodziny wykorzystując służbowe telefony komórkowe utrzymywali kontakt z rodzinami, prowadzili videorozmowy z rodzicami i dziećmi. Czynności administracyjne, korespondencja z przedstawicielami instytucji i inne prace biurowe, asystenci rodziny wykonywali w siedzibie Ośrodka. Od dnia 6 maja asystenci rodziny ponownie rozpoczęli pracę w terenie z zachowaniem reżimu sanitarnego. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej chcąc docenić pracę asystentów rodziny w czasie pandemii, przyznał tej grupie zawodowej jednorazowy dodatek do wynagrodzenia w ramach resortowego programu „Asystent rodziny w roku 2020”;
- w okresie od dnia 26 października do dnia 31 grudnia 2020 r. pracownicy Ośrodka (od dnia 4 listopada pracownicy DDP „Klub Seniora”), w celu zachowania płynności pracy w przypadku ewentualnego zakażenia COVID-19, zostali podzieleni na 2 zespoły pracujące w 2 zmianach od poniedziałku do piątku, zamiennie co tydzień, w ten sposób, że pierwsza zmiana pracowała w godzinach od 6:00 do 12:00, natomiast druga zmiana w godzinach od 12:15 do 18:15;
- Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu, w tym pracownicy „Klubu Seniora” w ramach współpracy z lublinieckim Sanepidem od kwietnia 2020 roku do nadal kontaktują się telefonicznie z mieszkańcami miasta będącymi na kwarantannie z powodu pandemii koronawirusa. W szczytowych momentach pandemii było to kilkaset osób (np. listopad 2020 r. – 614 osób na kwarantannie), z którymi w/w pracownicy kontaktowali się, w celu rozeznania ich potrzeb i udzielenia ewentualnego wsparcia. Pracownicy socjalni bardzo często udzielali informacji gdzie i w jaki sposób można zrobić zakupy spożywcze, zakupić leki z dowozem do domu. W wielu przypadkach pracownicy otrzymywali informację zwrotną od rozmówcy, że są bardzo zadowoleni z zainteresowania ich sytuacją;
- Dla seniorów powyżej 70 roku życia uruchomiono specjalną darmową infolinię w ramach programu „Wspieraj Seniora”. Za jej pośrednictwem osoby starsze mogą zwrócić się o pomoc w czynnościach, które wymagają wyjścia z domu, a które utrudnione są przez pandemię. Pracownicy „Klubu Seniora” przy MOPS w Lublińcu w aplikacji CAS obsługiwali ogólnopolską

infolinię w ramach w/w programu. Dobrze zorganizowany wolontariat na terenie Lublińca realizowany przez druhów z Ochotniczej Straży Pożarnej, sąsiadów, spowodował, że w ubiegłym roku z programu „Wspieraj Seniora” skorzystała jedynie 1 osoba.

Należy zwrócić uwagę, że z powodu pandemii koronawirusa wiele zaplanowanych przez pracowników Ośrodka działań, projektów nie zostało zrealizowanych lub odbyły się w innej formie, o czym mowa będzie mowa w poszczególnych rozdziałach niniejszego sprawozdania.

III. POMOC ŚRODOWISKOWA

Pomoc środowiskowa stanowi jeden z elementów Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012 – 2020, której celem głównym jest *zintegrowany system pomocy i wsparcia dla osób i środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym*

W roku 2020 w sferze działań pomocy społecznej znalazło się 3,46 % mieszkańców Lublińca (w 2020 roku liczba mieszkańców miasta wynosiła 23 190). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą 480 rodziny, składających się z 802 osób. W 2020 roku usamodzielniało się 48 rodzin/osób, przede wszystkim ze względu na podjęcie zatrudnienia bądź otrzymanie świadczenia emerytalno-rentowego. W celu realizacji zadań (świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej) wydano 2312 decyzji administracyjnych oraz przeprowadzono 2307 rodzinnych wywiadów środowiskowych z osobami ubiegającymi się o przyznanie świadczeń ze środków społecznych. Ponadto przeprowadzano wywiady środowiskowe z osobami zobowiązanymi do udzielania pomocy osobom najbliższym (dotyczy osób, o których mowa w art. 103 ustawy o pomocy społecznej), wywiady środowiskowe dla innych ośrodków pomocy społecznej (w tym z osobami przebywającymi w placówce Stowarzyszenia MONAR, Schronisku dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku), wywiady środowiskowe dla Działu Świadczeń Rodzinnych oraz wywiady środowiskowe w celu przyznania innych świadczeń niż świadczenia materialne, w tym potwierdzające prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W 2020 roku wydano 5 decyzji odmawiających przyznania świadczeń (powody: marnotrawienie przyznanych świadczeń lub własnych zasobów, przekroczenie ustawowego kryterium dochodowego, brak kwalifikacji do umieszczenia w DPS).

1. PRACA I ZADANIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Najważniejszym zadaniem w pomocy środowiskowej jest praca socjalna, którą ustawa o pomocy społecznej definiuje, jako: *działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.*

Głównymi realizatorami zadań pomocy społecznej są pracownicy socjalni. Na ich barkach spoczywa wiele odpowiedzialnych i wymagających zadań. Zakres pełnionych ról zależy od specyficznych zadań, jakie pracownik socjalny realizuje wobec klienta, instytucji oraz społeczności lokalnej. Pracownicy socjalni udzielają informacji, porad, wsparcia osobom potrzebującym, pomagają

w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej – aktywizując i angażując osoby w kryzysie do czynnej współpracy, dążą do usamodzielnienia klientów pomocy społecznej, analizują i oceniają sytuację osoby/rodziny, aby zakwalifikować odpowiednią dla nich pomoc, pobudzają społeczną aktywność na rzecz wsparcia osób, rodzin czy grup społecznych, są realizatorami wielu projektów i działań społecznych, współpracują z przedstawicielami innych instytucji, władz samorządowych, specjalistami, a nawet podmiotami sektora prywatnego, w celu przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej i wykluczeniu społecznemu. Zatem katalog działań pracowników socjalnych jest bardzo szeroki, a ciągłe przemiany w strukturze problemów społecznych wprowadzają dla tej grupy zawodowej nowe wyzwania. Tak też stało się w tym roku. Pracownicy socjalni tutejszego Ośrodka od dnia 16 marca do dnia 31 maja 2020 r. z powodu pandemii koronawirusa nie świadczyli pracy w środowisku, musieli przeorganizować swoją pracę, zastąpić kontakt osobisty z klientem na telefoniczny. Pracownicy socjalni zgodnie oświadczyli, że brakowało im kontaktu osobistego z klientami, przepływ informacji był utrudniony, nierzadko klienci pomocy społecznej zwłaszcza osoby starsze, schorowane miały problem z załatwianiem spraw przez telefon czy internet. Często klienci wstydzili się rozmawiać przez telefon o swoich sprawach osobistych, zatajali informacje. Zatem rozeznanie potrzeb, analiza sytuacji bieżącej osoby czy rodziny była utrudniona. Pracownicy mogli opierać się wyłącznie na otrzymanych dokumentach i oświadczeniach telefonicznych strony. Istniało niebezpieczeństwo, że nie spostrzeże się potencjalnego problemu czy zagrożenia, np. zaniedbań wobec dzieci. Od miesiąca czerwca, gdy sytuacja pandemiczna w kraju uległa zmniejszeniu, pracownicy socjalni ponownie zaczęli pracę w środowisku z zachowaniem środków ostrożności i po rozeznaniu sytuacji w rejonie. Nadal jednak praca w środowisku była ograniczona do niezbędnego minimum, tylko w wymagających tego sytuacjach.

Pracownicy socjalni realizowali swe działania wspierając się:

- współpracą z Policją,
- współpracą z kuratorami Sądu Rejonowego w Lublińcu,
- współpracą z pedagogami szkół, pracownikami przedszkoli, żłobka, poradni psychologiczno – pedagogicznej,
- kontaktami z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej i z parafiami,
- stałą współpracą z urzędem miasta, przychodniami, szpitalami – w celu udzielenia odpowiedniego wsparcia klientom Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do zadań pracowników socjalnych należy również przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na potrzeby innych instytucji. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni Ośrodka świadczyli szeroko rozumiane specjalistyczne poradnictwo nie tylko dla osób korzystających ze świadczeń w Ośrodku, ale również dla pozostałych mieszkańców Lublińca, w zależności od zgłaszanych potrzeb. Sami również korzystali z porad specjalistów. W ramach swoich kompetencji pracownicy socjalni podejmowali współpracę z członkami zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania

przemocy w rodzinie. Ponadto pracownicy socjalni wspierając akcję: „*Tobie niepotrzebne, innym niezbędne*”, wykorzystując stronę internetową MOPS podejmują się roli pośrednika pomiędzy osobami, które chcą się pozbyć niepotrzebnego, ale jeszcze sprawnego sprzętu, mebli, czy też odzieży a klientami MOPS, dla których ww. przedmioty stanowiły istotne wsparcie.

2. CHARAKTERYSTYKA KLIENTÓW OŚRODKA

LICZBA OSÓB I RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY W MOPS W LUBLIŃCU W LATACH 2018 – 2020

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	550	1058
2019	502	892
2020	480	802

Źródło: sprawozdania MRPiPS-03-R

Na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest wyraźny spadek liczby osób korzystających ze wsparcia ze środków społecznych, jednocześnie należy nadmienić, iż wzrasta liczba rodzin, które są objęte pomocą Ośrodka z innych względów aniżeli pomoc finansowa. Pracownicy Ośrodka coraz częściej pracują z rodzinami, których sytuacja nie kwalifikuje do pomocy finansowej, natomiast w rodzinie występują inne problemy – takie jak różnego uzależnienia czy niewydolność opiekuńczo – wychowawcza.

POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W 2020 ROKU

	PRZESŁANKA (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	Długotrwała lub ciężka choroba	292	411
2	Ubóstwo	239	361
3	Niepełnosprawność	216	334
4	Bezrobocie	152	318
5	Alkoholizm	52	58
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	50	173

7	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	44	190
8	Bezdomność	14	14
9	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	7	11
10	Narkomania	7	10
11	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	3	4
12	Sytuacja kryzysowa	2	2
13	Przemoc w rodzinie	2	8
14	Zdarzenie losowe	1	2
15	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
16	Sieroctwo	0	0
17	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-03-R za I-XII 2020 r.

Powyżej przedstawiono, w jaki sposób rozkładały się powody udzielania wsparcia ze środków społecznych. Z analizy danych wynika, że w odróżnieniu do lat ubiegłych, najwięcej beneficjentów świadczeń ze środków społecznych stanowiły osoby długotrwale lub ciężko chore, natomiast dopiero na drugim miejscu pojawiło się ubóstwo, definiowane, jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Pojęcia „ubóstwo” nie definiuje wprost ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Można jednak z niej wnioskować, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego osobę/rodzinę do otrzymania pomocy społecznej. Wobec tego osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego - 701,00 zł na osobę oraz każda rodzina, której dochód nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - 528,00 zł, żyją w ubóstwie. Należy jednak nadmienić, że do ubiegania się o pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej strony wnioskującej, musi wystąpić również, co najmniej jeden z powodów wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Ubóstwo jest często drugą bądź kolejną przesłanką kwalifikującą do przyznania świadczenia. Wysoki odsetek osób korzystających ze środków społecznych stanowiły osoby legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. Z roku na rok zwiększa się liczba osób długotrwale lub ciężko chorych, które

wymagają wsparcia Ośrodka. Pomocą i wsparciem objęte są również osoby starsze, schorowane z niskimi dochodami.

Od kilku lat zauważalny jest spadek liczby osób bezrobotnych, które korzystają z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu. Jednak z powodu pandemii koronawirusa tendencja ta może ulec niekorzystnej zmianie, o czym świadczy wzrost osób bezrobotnych o 57 osób, co stanowi niemal 15% w stosunku do 2019 roku. Liczbę osób bezrobotnych na przestrzeni lat prezentuje poniższa tabela.

LICZBA OSÓB Z GMINY LUBLINIEC ZAREJESTROWANYCH W PUP W LATACH 2018-2020

ROK	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	
	OGÓŁEM	KOBIET
2018	499	282
2019	425	236
2020	482	276

Źródło: <https://lubliniec.praca.gov.pl>

RODZAJE ŚWIADCZEŃ WEDŁUG KWOT PRZEZNACZONYCH NA ICH REALIZACJĘ ORAZ LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO W 2020 ROKU

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia
Pobyt w domach pomocy społecznej	802 822,35 zł	32
Zasiłki stałe	682 877,81 zł	124
Zasiłki okresowe	356 556,31 zł	149
Zasiłki celowe, w tym specjalne zasiłki celowe	129 860,00 zł 56 000,00 zł	294 81
Program „Posiłek w szkole i w domu”	127 217,70 zł	413
Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	75 805,90 zł 15 177,30 zł	97 6

Składki zdrowotne (dla osób pobierających zasiłki stałe)	56 100,37 zł	112
Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi	8 317,50 zł	7
Sprawienie pogrzebu	5 413,12 zł	2
Zdarzenie losowe – zasiłek celowy (pożar)	5 000,00 zł	1
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki	0,00 zł	0

Źródło: System dziedziny POMOST oraz sprawozdanie MRPiPS-03-R za I-XII 2020 r.

Pomoc finansowa dla najuboższych mieszkańców miasta realizowana była przede wszystkim w formie zasiłków stałych oraz zasiłków okresowych, (tj. świadczeń wypłacanych z dotacji celowej z budżetu państwa), a także zasiłków celowych (tj. jednorazowych świadczeń przyznawanych na określony miesiąc, będących zadaniem własnym gminy).

W 2020 roku środki przeznaczone na wyżej opisaną pomoc wyniosły 1 174.294,12 zł, z czego na zasiłki stałe wydatkowano 682 877,81 zł, na zasiłki okresowe 356 556,31 zł, a na zasiłki celowe 129 860,00 zł oraz 5 000, 00 zł zasiłku celowego w wyniku zdarzenia losowego.

W stosunku do lat ubiegłych zauważono nieznaczny wzrost liczby osób korzystających z zasiłków stałych oraz spadek liczby osób korzystających z zasiłków okresowych, co jest po części związane z faktem, iż osoby, które wcześniej pobierały zasiłki okresowe otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności kwalifikujące je do pobierania zasiłku stałego. Dużą grupę stanowią również osoby, które uzyskują wsparcie w postaci specjalnych zasiłków celowych, przede wszystkim, jako dofinansowanie do pokrycia kosztów leczenia i zakupu leków.

Jednym z narzędzi pracy stosowanym przez pracowników socjalnych jest kontrakt socjalny, który stanowi pisemną umowę pomiędzy klientem Ośrodka Pomocy Społecznej a pracownikiem socjalnym. Zawarcie kontraktu socjalnego ma na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny, albo wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej czy też przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu danej osoby. W 2020 pracownicy socjalni zawarli 14 takich umów, których postanowienia dotyczyły przede wszystkim aktywnego poszukiwania pracy, podjęcia prac społecznie użytecznych. Niewielka ilość kontraktów socjalnych spowodowana była pandemią koronawirusa i związanymi z nią obostrzeniami. W przypadku osób uzależnionych od alkoholu – w ramach kontraktów socjalnych zobowiązywane były do podjęcia terapii odwykowej oraz dokumentowania wydatków ponoszonych w ramach przyznanej pomocy finansowej.

W przypadku, gdy istniała uzasadniona obawa, że środki finansowe wydatkowane będą przez świadczeniobiorcę niezgodnie z przeznaczeniem, czy też, gdy beneficjent wymagał natychmiastowej pomocy, świadczenie realizowane było w formie bezgotówkowej. Taka forma pomocy jest możliwa dzięki współpracy Ośrodka z firmami (np. sklepem spożywczym, Tauronem- Polską Energią S.A.), czy instytucjami (Urzędem Miejskim, spółdzielniami mieszkaniowymi: MSM, „Strzecha”), bądź zobowiązując klienta do udokumentowania dokonania zakupu (np. opału, leków czy odzieży) poprzez okazanie faktury.

WYSOKOŚĆ KWOT I FORMY REALIZACJI ŚWIADCZEŃ PRYZNAWANYCH W FORMIE ZASIŁKÓW w 2020 ROKU

1.	Świadczenia wypłacane w formie gotówki	1.174.294,12 zł
	Świadczenia wypłacane w formie bezgotówkowej:	97 728,76 zł
	dofinansowanie do czynszu, regulowanie zadłużeń (UM, spółdzielnia MSM, „Strzecha”, Tauron)	37 554,00 zł
2.	zakup artykułów spożywczych, w tym realizacji sklepie	33 857,06 zł 11 700,00 zł
	gorący posiłek (wydawany w szkołach, przedszkolach, żłobku) – „Posiłek w szkole i w domu”	26 317,70 zł
SUMA		1.272.022,88 zł

Źródło: System dziedziny POMOST oraz sprawozdanie MRPiPS-03-R za I-XII 2020 r.

3. PROJEKT „KOOPERACJE 3D”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu w ramach współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Katowicach w 2020 roku kontynuował udział w ogólnopolskim projekcie „Kooperacje 3D” - model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”, który był realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, a współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu było wzmocnienie i poprawa współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej swe działania pomocowe skierowane do mieszkańców Lublińca od lat opiera o wypracowane zasady: współpracy, sprawnego przepływu informacji i podejmowania szybkich, uzgodnionych z innymi podmiotami decyzji. W projekcie brało udział 16 instytucji, zarówno powiatowych, jak i gminnych, tj. placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Stowarzyszenie MONAR, Schronisko

dla Osób Bezdomnych MARKOT, Miejski Dom Kultury w Lublińcu, Stowarzyszenie „Ścieżka marzeń”, Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Lublińcu, Bank Żywności w Częstochowie, Ochotnicze Hufce Pracy.

W ramach projektu utworzono Partnerski Zespół Kooperacyjny (PZK) składający się z przedstawicieli instytucji lokalnych. Zadaniem PZK było powołanie Zadaniowego Zespołu Kooperacyjnego (ZZK), którego członkami mieli być wytypowani przez PZK pracownicy instytucji oraz podmiotów zaangażowanych we współpracę na rzecz rodzin wymagających pomocy i wsparcia zgodnie z wcześniej przeprowadzoną diagnozą potrzeb. Zadaniowy Zespół Kooperacyjny został powołany, lecz z powodu pandemii działał w zmienionej formie. Zakładano cykliczne spotkania członków zespołu, szkolenia wyjazdowe oraz bezpośrednie kontakty z rodziną objętą wsparciem w ramach projektu. Sytuacja pandemiczna spowodowała, że zaplanowane szkolenia, spotkania grupowe zostały odwołane, a działalność ZZK odbywała się w formie online. W trakcie trwania projektu pracownicy socjalni MOPS – główni realizatorzy projektu podczas pandemii, pracowali z 5 wytypowanymi rodzinami, które w swoim codziennym życiu borykają się z problemami takimi jak: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałe choroby, problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz innymi trudnościami życia codziennego.

W ramach projektu Kooperacje 3D zorganizowano dodatkowe formy wsparcia dla pracowników współpracujących z rodzinami objętymi pomocą: 2 pracowników socjalnych korzystało ze wsparcia w postaci coachingu, dla wszystkich pracowników pracujących w projekcie organizowane były spotkania z ekspertem, wszyscy pracownicy pracujący przy projekcie wzięli udział w superwizji.

W 2020 roku zakończył się w/w projekt, który realizowany był przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej od 2018 roku. Efektem projektu jest przede wszystkim ułatwiony kontakt bezpośredni z większą liczbą pracowników instytucji partnerskich (sieć powiązań się poszerzyła) i tzw. udrożnienie ścieżki kontaktu do konkretnych, właściwych pracowników, instytucji, co przekłada się obecnie i w przyszłości na szybsze i skuteczniejsze działanie.

4. PROGRAM „ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ”

W roku 2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował po raz pierwszy program Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2019-2020. Program zapewniał osobom ze znacznym bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności bezpłatną usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W przeciągu całego roku chęć uczestnictwa w Programie wyraziły 22 osoby niepełnosprawne. Wśród uczestników były osoby z różnymi niepełnosprawnościami (np. ortopedyczne, neurologiczne, narządu wzroku), mniej lub bardziej samodzielne, z chorobami współistniejącymi. Osoby te zgłosiły się do Programu, gdyż mimo inwalidztwa chciały korzystać z życia, wychodzić z domu, uczestniczyć w życiu społeczno-kulturalnym, uczyć się samodzielnego

funkcjonowania zarówno w domu, jak i poza nim. Usługi asystenta w szczególności polegały na: wyjściu w wybrane przez uczestnika miejsce (np. świątynie, placówki służby zdrowia, znajomi, rodzina, różnego rodzaju instytucje), zakupach, nawiązaniu kontaktu i współpracy z różnego rodzaju organizacjami, korzystaniu z dóbr kultury, ale również wspólnym przebywaniu z asystentem. To ostatnie miało szczególne znaczenie dla niepełnosprawnych i starszych uczestników Programu w okresie pandemii koronawirusa, kiedy z powodu ograniczeń w przemieszczaniu się i lęków o swoje zdrowie wychodzono z domu rzadziej niż zwykle. Program realizowany był od lutego do grudnia 2020 roku z małymi przerwami spowodowanymi pandemią koronawirusa z zachowaniem pełnego reżimu sanitarnego.

Program przyniósł niepełnosprawnym uczestnikom wiele korzyści, m.in. chętniej wychodzili oni z domu, bardziej dbali o siebie (swój wygląd, odżywianie, stan zdrowia), usprawnione zostały różne funkcje organizmu (np. chodzenie, wykonywanie codziennych czynności poprzez m.in treningi czystościowe, wspólne spacer), zapoznali się z ofertą miasta w zakresie wykorzystania czasu wolnego, częściej uczestniczyli w różnego rodzaju wydarzeń oraz usługach zdrowotnych, w jednym przypadku pełnoletni już uczeń szkoły technicznej chętniej realizował naukę zdalną. Ponadto między asystentami i uczestnikami Programu nawiązały się więzi przyjacielskie, a większość deklaruje wzajemną pomoc nawet po zakończeniu Programu.

Ogólny koszt realizacji Programu wyniósł 88.484,22 zł, z czego 86.373,20 zł przeznaczono na wynagrodzenie dla asystentów. Asystenci wykonali 2884 godzin usług.

IV. SYSTEMOWE WSPARCIE DLA OSÓB I ICH RODZIN DOTKNIĘTYCH BEZROBOCIEM I ODCZUWAJĄCYCH SKUTKI PRZYMUSOWEGO POZOSTAWANIA POZA RYNKIEM PRACY

Po moc osobom czy rodzinom z problemem bezrobocia stanowi jeden z celów „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012-2020”. Celem strategicznym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu jest *„pomoc mieszkańcom pozostającym bez pracy i ich rodzinom w samoorganizowaniu się i podejmowaniu działań zmierzających do wyjścia z izolacji i poszukiwaniu pracy”*.

Długotrwałe bezrobocie wpływa destrukcyjnie na psychikę ludzką, osłabia aktywność w poszukiwaniu pracy, wywołuje stres, apatię, poczucie krzywdy, poczucie bezsilności. W Lublińcu w dalszym ciągu liczną grupę osób korzystających ze wsparcia ze środków społecznych stanowiły osoby bezrobotne (osoby nieposiadające żadnych kwalifikacji zawodowych, z niskim wykształceniem lub jego brakiem).

Działania pracowników socjalnych wobec osób bezrobotnych skupiały się przede wszystkim na:

- uzyskaniu kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
- przygotowaniu i wspieraniu osoby bezrobotnej w trakcie poszukiwania pracy,
- niwelowaniu psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,
- zwiększeniu aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- readaptacji do środowiska pracy w przypadku długotrwałe bezrobotnych.

Oferta Ośrodka skierowana była zarówno do osób bardziej aktywnych, samodzielnych, które wymagają stosunkowo niewielkiego wsparcia, jak i do tych, które nie potrafią wykorzystać własnych zasobów i możliwości przy korzystnych zmianach na rynku pracy.

1. PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE

Prace społecznie użyteczne są narzędziem, które jest wykorzystywane do aktywizacji osób długotrwałe bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej. Pozwala uczestnikom na wspomagany finansowo i określony w czasie, częściowy powrót na rynek pracy. Finansowanie programu odbywa się ze środków Funduszu Pracy i środków gminy, w ramach porozumienia pomiędzy Starostwem Powiatowym a Gminą Lubliniec. Prawo do udziału w programie prac społecznie użytecznych mają osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lublińcu.

W omawianym programie w okresie od marca do listopada 2020 r. wzięło udział łącznie 14 osób bezrobotnych korzystających z pomocy Ośrodka. Osoby uczestniczące w pracach społecznie użytecznych miały do przepracowania 40 godzin miesięcznie (nie więcej niż 10 godzin tygodniowo). Ogółem osoby bezrobotne przepracowały w Programie w 2020 roku 4426 godzin. Z uwagi na panującą pandemię koronawirusa COVID-19 zostało wypracowanych mniej godzin, gdyż poszczególne osoby odbywające prace społecznie użytecznie przebywały na kwarantannie. Maksymalne miesięczne wynagrodzenie osoby wykonującej prace społecznie użyteczne wynosiło 352,00 zł, które nie jest wliczane do dochodu osoby/rodziny przy ustalaniu uprawnień do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

Na wypłatę wynagrodzeń za prace społecznie użyteczne wydatkowano kwotę 38.641,00 zł, z czego 22.919,04 zł zostało zrefundowane przez Powiatowy Urząd Pracy ze środków z Funduszu Pracy. Pracownicy społecznie użyteczni pracowali na rzecz jednostek organizacyjnych gminy: Miejsko – Powiatowej Biblioteki Publicznej, Zarządu Gospodarki Komunalnej, Lokalowej i Ciepłownictwa, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Żłobka Miejskiego, Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”. Zajmowali się pracami porządkowo – gospodarczymi, porządkowo – remontowymi, sprzątaniem, obsługą Punktu Doraźnej Pomocy, opieką nad osobami starszymi w czasie przywozu oraz odwozu z DDP „Klub Seniora”.

V. WIELOZAKRESOWY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY I DZIECI

Wielozakresowy system wspierania rodziny stanowi jeden z priorytetów "Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2012 – 2020". Celem strategicznym jest „*pomoc rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej*”. Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo – wychowawczych realizowane jest między innymi w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny” zbudowanego w oparciu o założenie, że jest to proces zorganizowanych, skoordynowanych, kompletnych i ciągłych działań, realizowanych wspólnie przez współpracujące ze sobą ściśle instytucje pomocowe w gminie.

Wśród mieszkańców Lublińca jest wiele rodzin niewydolnych w pełnieniu funkcji, które powinna wypełniać rodzina. Choć nie wszystkie spośród nich kwalifikują się do wsparcia ze środków społecznych, to jednak mogą one korzystać z innych działań, które umożliwiają systemowe oddziaływanie na ich środowisko.

Skoordynowane działania realizowane są w oparciu o następujące programy:

- „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020”,
- „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok”,
- „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020”.

Założeniem w/w programów jest rozwijanie i udoskonalanie systemu zintegrowanych działań we współpracy ze wszystkimi podmiotami działającymi na terenie gminy w zakresie wspierania rodzin w realizowaniu ich funkcji społecznych, opiekuńczych, wychowawczych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2020 roku kontynuowano działania asystenta rodziny, którego rolą jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rodziny dysfunkcyjne, czyli te rodziny, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze najczęściej odznaczają się zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego i częstymi zmianami partnerów. Zjawiskom patologicznym w postaci nadużywania alkoholu czy innych środków psychoaktywnych, przemocy, łamania norm społeczno-prawnych często towarzyszy bezrobocie, niezaradność życiowa, czasami choroba psychiczna któregoś z członków rodziny.

Praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi nakierowana była na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych dzieci.

Do podstawowych zadań należało:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewyżnianiu problemów poprzez wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami,
- przeciwdziałanie utrwalaniu postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

Część rodzin korzystała ze wsparcia w formie usług asystenta rodziny, ponadto rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi korzystały z poradnictwa specjalistycznego realizowanego przez Punkt Konsultacyjny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

1. ASYSTENT RODZINY – WSPARCIE DLA RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ

W celu poprawy sytuacji rodzin mających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821) powstało stanowisko asystenta rodziny. Asystent rodziny to według ustawy osoba, która współpracuje z rodziną, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu swych ról, głównie funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Dzięki współpracy, rodzice/opiekun mogą zwiększyć swoją aktywność społeczną, być lepiej zmotywowanym do podejmowania działań zawodowych oraz wszystkich innych prowadzących do poprawy sytuacji rodziny.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu pierwszy asystent rodziny zatrudniony jest od 2012 roku, natomiast od 2015 roku w Ośrodku pracuje 2 asystentów rodziny. Podstawowe działania asystent podejmuje w miejscu zamieszkania rodziny, w jej najbliższym otoczeniu. Pandemia koronawirusa wywołującego chorobę COVID-19 zdecydowanie ograniczyła możliwość bezpośrednich kontaktów asystentów z członkami rodzin. Komunikowanie odbywało się głównie poprzez rozmowy telefoniczne, komunikatory społecznościowe czy videorozmowy. Niemniej, w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dziecka czy konieczności bezpośredniego działania w związku z bezzradnością rodzica, asystenci kontaktowali się z rodzinami. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wyróżniło tę grupę zawodową przyznając wszystkim asystentom rodziny jednorazowy dodatek do wynagrodzenia z Programu Asystent Rodziny w wysokości 1700 złotych. Asystent rozpoczyna współpracę z rodziną wymagającą wsparcia po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi ośrodka;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielenie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

W 2020 roku wsparciem asystenta rodziny objęte były 34 rodziny, 4 rodziny zostały zobowiązane postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublińcu do współpracy z asystentem. W pozostałych 30 rodzinach asystent rodziny rozpoczął pracę na wniosek pracownika socjalnego Ośrodka za zgodą rodziny.

Zwieńczeniem pracy asystenta rodziny winno być osiągnięcie efektu podstawowej stabilizacji życiowej, co pozwala rodzinie na dalsze samodzielne wychowanie dzieci lub ich powrót do rodziny biologicznej. Zdarzają się jednak sytuacje, kiedy rodzina nie poprawia swojej sytuacji życiowej, pomimo wielu starań i zabiegów, funkcja opiekuńczo -wychowawcza jest przez nią wypełniana w niedostateczny sposób.

W 2020 roku z 12 rodzinami asystenci zakończyli pracę. W przypadku 8 rodzin w efekcie współpracy z asystentem rodziny nastąpiła poprawa sytuacji, zostały zrealizowane wszystkie zadania zawarte w planie pracy z rodziną, co pozwoliło rodzinom na prawidłowe, już samodzielne funkcjonowanie. Jedna rodzina przeprowadziła się do innej miejscowości, natomiast w przypadku 3 rodzin zakończono pracę z powodu braku współpracy z asystentem. Jedno dziecko z rodzin objętych asystentem rodziny trafiło do placówki opiekuńczo – wychowawczej, natomiast dwoje dzieci do rodziny zastępczej. W w/w przypadkach asystenci współpracują w dalszym ciągu z rodzinami biologicznymi.

Asystenci kończyli pracę z rodziną przede wszystkim z uwagi na osiągnięcie celów założonych w planie pracy. Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin i chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian pod kierunkiem asystenta pełniącego funkcję doradcy, edukatora i osoby motywującej do wprowadzania pozytywnych zmian w działaniach opiekuńczo -wychowawczych.

Objęcie rodziny wsparciem asystenta nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, niemniej wspieranie najbardziej niewydolnych wychowawczo rodzin od niemal 10 lat uchroniło wiele dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, a rodzicom pozwoliło nabyć podstawowe umiejętności opiekuńczo-wychowawcze we współpracy ze specjalistami, jakimi są asystenci rodziny.

W 2020 roku na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wydał kwotę 103 544,74 zł. Na dzień 31.12.2020 r. w rodzinach zastępczych z terenu Lublińca umieszczonych było 22 dzieci.

W 2020 roku na utrzymanie dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wydał kwotę 30 736,16 zł. Na dzień 31.12.2020 r. w placówce opiekuńczo – wychowawczej przebywało 4 dzieci z terenu Lublińca.

2. PUNKT KONSULTACYJNY

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu działa Punkt Konsultacyjny skupiający się w głównej mierze na szeroko rozumianym poradnictwie, które ma charakter bezpłatny i jest skierowane do wszystkich mieszkańców Lublińca i tych gmin, z którymi gmina Lubliniec podpisała porozumienia o współpracy.

Dyżury w Punkcie Konsultacyjnym w 2020 roku pełnili:

- psycholog – specjalista ds. uzależnień;
- prawnik;
- instruktor ds. uzależnień,
- instruktor ds. uzależnień od alkoholu;
- specjalista ds. przeciwdziałania przemocy;
- psycholog

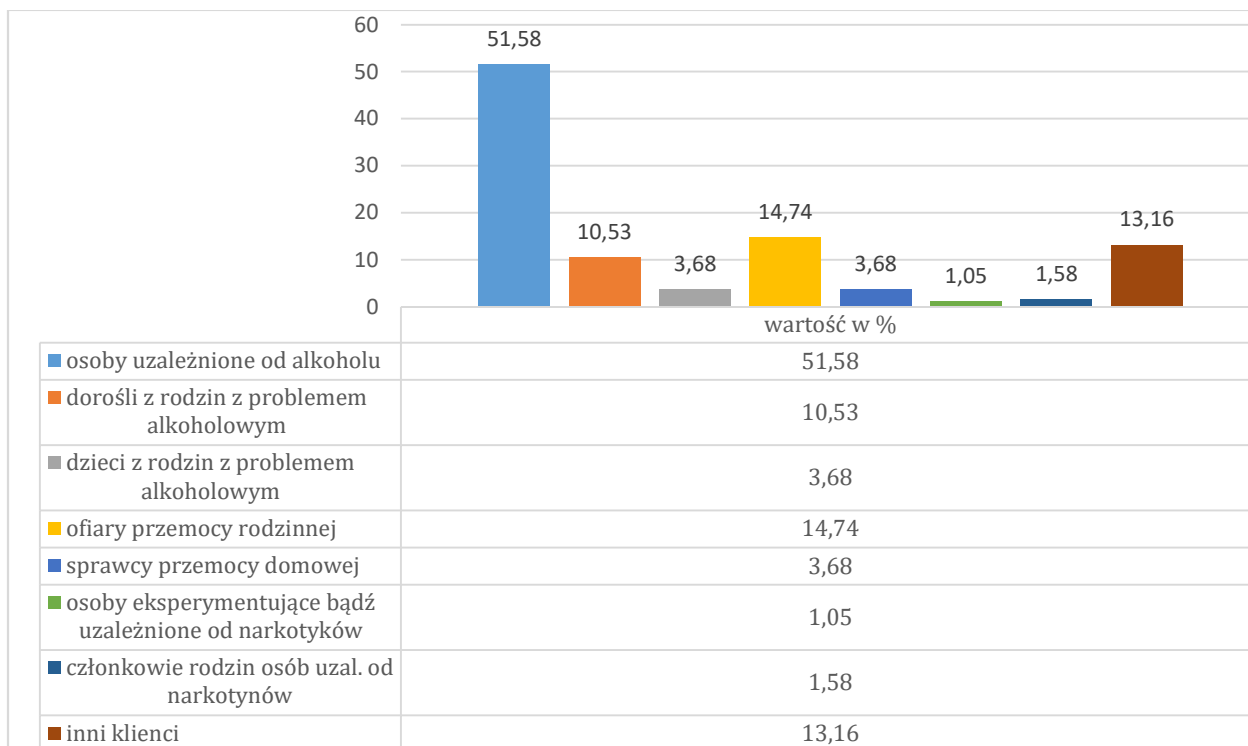
Konsultanci udzielili łącznie 193 porad i konsultacji 190 klientom Punktu, z czego 151 osób to mieszkańcy Lublińca.

Klienci Punktu Konsultacyjnego to:

- osoby uzależnione od alkoholu – 51,58 %
- dorośli z rodzin z problemem alkoholowym – 10,53 %
- dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – 3,68 %

- ofiary przemocy rodzinnej – 14,74 %
- sprawcy przemocy domowej – 3,68 %
- osoby eksperymentujące bądź uzależnione od narkotyków – 1,05%
- członkowie rodzin jw. – 1,58 %
- inni klienci – 13,16 %

WYKRES – KLIENCI PUNKTU KONSULTACYJNEGO W 2020 ROKU

Stosowane formy udzielanej pomocy to:

- poradnictwo, konsultacje indywidualne dla osób uzależnionych od alkoholu oraz dla osób współuzależnionych;
- psychoterapia/profesjonalna pomoc psychologiczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- pomoc psychologiczna dla sprawców przemocy;
- poradnictwo, konsultacje indywidualne, pomoc psychologiczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;
- poradnictwo, konsultacje indywidualne, pomoc psychologiczna dla osób doświadczających przemocy domowej;
- konsultacje i pomoc psychologiczna w zakresie zaburzeń zachowania w domu i w szkole dla dzieci i młodzieży;
- porady prawne;
- porady telefoniczne;

- informacje, konsultacje dla osób zawodowo związanych z obszarem pomagania osobom uzależnionym, współuzależnionym, ofiarom i sprawcom przemocy;
- psychoedukacja rodziców;
- psychoterapia szeroko rozumianych problemów psychicznych;
- grupy wsparcia i grupy edukacyjno-terapeutyczne.

Do marca 2020 roku konsultacje w ramach Punktu Konsultacyjnego prowadzone były w formie stacjonarnej. Od wprowadzenia pierwszych obostrzeń związanych z pandemią COVID-19 konsultacje były prowadzone przez dostępne komunikatory internetowe.

Podczas dyżurów pełnionych przez psychoterapeutę specjalistę terapii uzależnień wsparcie otrzymywały m. in. osoby po odbytym leczeniu odwykowym, w sytuacjach nawrotu, związanych z tym kryzysów, a także w sytuacjach pozostawania w stanie stresu, przewlekłego zaburzenia zachowania i spadku aktywności życiowej. Korzystający z pomocy to głównie osoby uzależnione i współuzależnione oraz członkowie rodzin z problemem alkoholowym. Spotkania z w/w miały charakter psychoedukacyjny z elementami pracy psychoterapeutycznej.

Od 2020 roku w ramach Punktu Konsultacyjnego realizowane są konsultacje i spotkania grupowe dla uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem pensjonariuszy w Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta”. Poradnictwo świadczone jest na terenie placówki, gdyż mieszkańcy DPS w związku z niepełnosprawnością ruchową mają problem w dotarciu do PK. W w/w Domu Pomocy Społecznej od lat istnieje problem nadużywania alkoholu przez mieszkańców i prowadzenie oddziaływań terapeutycznych w przedmiocie ograniczenia spożywania alkoholu na miejscu – na terenie placówki jest nowym, skuteczniejszym rozwiązaniem. W roku 2020 odbyło się 20 spotkań, od marca ze względu na stan pandemii odbywały się tylko spotkania indywidualne.

Pomoc psychologiczna świadczona w Punkcie Konsultacyjnym dotyczyła umiejętności wprowadzania zmian we własnym funkcjonowaniu celem podniesienia jakości życia. W okresie przedpandemicznym w razie potrzeby konsultacje odbywały się również w miejscu zamieszkania osoby będącej w kryzysie. Większość klientów to osoby o niskim statusie finansowym, który nie pozwala im na podjęcie terapii w ramach prywatnej praktyki psychologicznej a oczekiwanie na pomoc w ramach NFZ jest długoterminowe.

W 2020 roku w okresie od stycznia do marca w Punkcie Konsultacyjnym przez instruktora ds. uzależnień realizowane były zajęcia grupowe dla osób uzależnionych od alkoholu i osób współuzależnionych w formie:

- grupy wsparcia,
- grupa edukacyjno-terapeutyczna dla DDA.

Grupa miała charakter otwarty i oparta była na psychoedukacji z odniesieniem do doświadczeń własnych. W spotkaniach uczestniczyły osoby identyfikowane, jako DDA, osoby uzależnione,

współuzależnione i osoby, które są w profesjonalnej terapii (spotkania te są dla nich uzupełnieniem i dodatkowym wsparciem). W czasie spotkań uczestnicy mieli okazję do autoanalizy zdarzeń, otrzymali wsparcie i pomoc w trudnych sytuacjach. Spotkania grupy prowadził psycholog specjalista terapii uzależnień. W spotkaniach grupowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych każdorazowo uczestniczyło po kilkanaście osób. Na konsultacje indywidualne często zgłaszały się kobiety szukające pomocy dla swoich bliskich i siebie.

W 2020 roku większość konsultacji prawnych dotyczyła pomocy z zakresu prawa rodzinnego (np. alimenty, rozdzielenie majątkowe, rozwody, separacja), prawa cywilnego i prawa pracy. Udzielane konsultacje dotyczyły informacji o właściwości sądów, klienci uzyskiwali pomoc przy sporządzaniu pism procesowych. Zgłaszały się osoby, których nie stać na pomoc prawną odpłatną w kancelariach adwokackich czy radców prawnych.

Na dyżury dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgłaszały się osoby doświadczające przemocy jak i osoby stosujące przemoc. Osoby doświadczające przemocy ze strony swoich bliskich otrzymywały wsparcie, uzyskiwały informacje o instytucjach, w których mogły uzyskać pomoc. Z osobami stosującymi przemoc były przeprowadzane rozmowy interwencyjno-motywujące na temat ich zachowania. Dyżurujący konsultanci udzielali także informacji, konsultacji merytorycznych osobom zawodowo związanym z obszarem pomagania osobom uzależnionym, współuzależnionym, oraz działającym w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, a także aktywnie współpracowali z instytucjami i osobami tworzącymi lokalną koalicję pomocy osobom tego potrzebującym.

W 2020 roku Punkt Konsultacyjny świadczył pomoc terapeutyczną, psychologiczną i prawną mieszkańcom 4 gmin powiatu lublinieckiego (Boronów, Ciasna, Kochanowice, Pawonków) na podstawie porozumień zawartych z w/w gminami.

3. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY I PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Od roku 2011, zgodnie z art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu działa Zespół Interdyscyplinarny, który liczy 25 członków.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu,
- Szkół podstawowych, ponadpodstawowych w Lublińcu,
- Zespołu Opieki Zdrowotnej w Lublińcu,
- Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Lublińcu,

- Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Lublińcu,
- Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Lublińcu,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu.

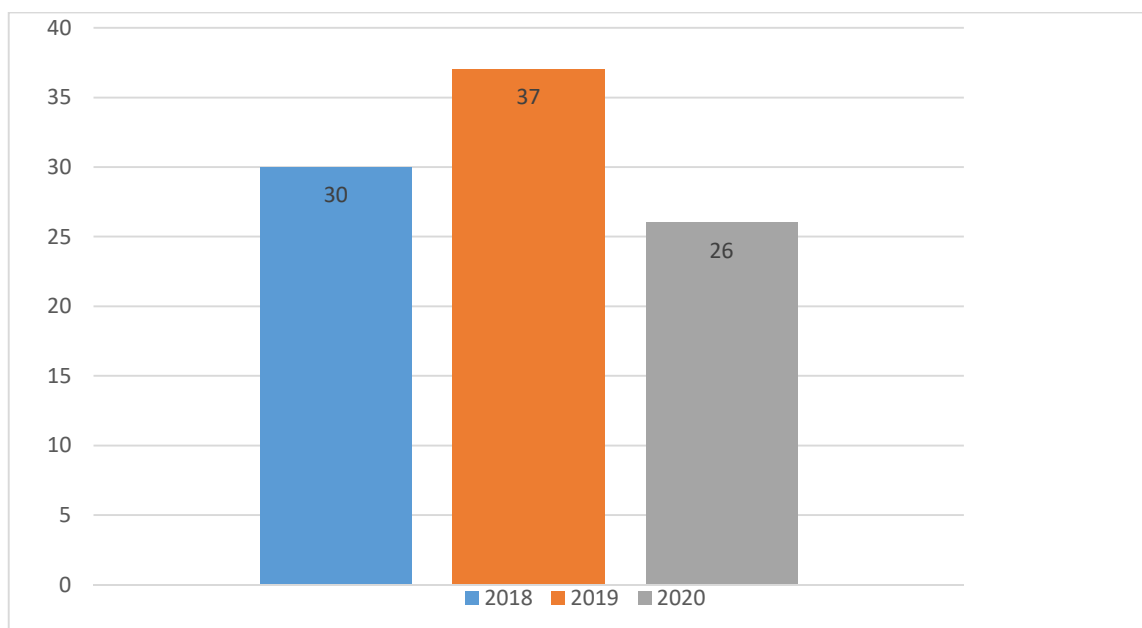
Zespół Interdyscyplinarny w roku 2020 reagował na zdiagnozowane problemy społeczne, w szczególności na przemoc domową. Członkowie Zespołu współpracowali ze sobą w skoordynowany sposób łącząc swoją wiedzę i umiejętności. W roku 2020 odbyły się cztery spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. Ze względu na zagrożenie wirusem COVID-19 ostatnie trzy spotkania odbyły się w formie elektronicznej. Do każdego z członków Zespołu przesłano emaile informujące o bieżącej pracy Zespołu w czasie pandemii i ilości wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. W minionym roku do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 26 „Niebieskich Kart”. Zdecydowana większość „Niebieskich Kart”, bo w ilości 20 została wszczęta przez KPP w Lublińcu, 3 wszczęli pracownicy socjalni MOPS w Lublińcu, 2 „Niebieskie Karty” pracownicy ochrony zdrowia i 1 „Niebieską Kartę” pracownicy oświaty. W 3 rodzinach procedura „Niebieskie Karty” była wszczęta w latach poprzednich, lecz sytuacja w rodzinie wymagała ponownego wszczęcia procedury. W 23 rodzinach procedura została wszczęta pierwszy raz. W 24 rodzinach osobami podejrzanymi o doznawanie przemocy są kobiety, w 1 rodzinie mężczyzna i w 1 dziecko.

Do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zostały skierowane 2 wnioski o podjęcie leczenia alkoholowego. Jedna rodzina, w której wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” z powodu trudności wychowawczych została objęta wsparciem asystenta rodziny. Rodzina jest wieloproblemowa i trudna do współpracy. Po kilkunastu dniach zrezygnowała ze wsparcia asystenta rodziny. Z tego powodu zostało skierowane pismo do Sądu Rejonowego w Lublińcu.

W przypadku wszystkich w/w rodzin zostały utworzone grupy robocze. W roku 2020 członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli w 69 grupach roboczych. Grupy robocze odbywały się przez dostępne komunikatory, a w przypadku dynamicznej sytuacji w rodzinie i „gorącej przemocy” członkowie grup roboczych spotykali się osobiście.

W roku 2020 po przeanalizowaniu sytuacji, a przede wszystkim stwierdzeniu przez Zespół Interdyscyplinarny ustania przemocy w 30 rodzinach (w których procedura została wszczęta również w latach wcześniejszych) procedura „Niebieskie Karty” została zakończona. Pozostałe rodziny i osoby, w stosunku do których stosowana była przemoc, są wspierane i monitorowane przez poszczególnych członków grup roboczych.

WYKRES - PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY” W LATACH 2018-2020

4. WIELOLETNI RZĄDOWY PROGRAM „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”

Realizując strategiczne założenia celu strategicznego pn. „Wielozakresowy system wspierania rodziny” Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lublińcu na lata 2012–2020 oraz założenia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020”, dzieci i młodzież objęte zostały w 2020 roku dożywianiem w przedszkolach, szkołach i żłobku. Działanie to odbywało się w ramach wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Kontynuacja Programu przewidywała zaangażowanie finansowe budżetu państwa (dotacja obejmuje do 60% całkowitych kosztów zadania), a także umożliwiła gminie długofalowe planowanie działań w zakresie dożywiania. Z programu korzystały przede wszystkim dzieci i młodzież do ukończenia nauki na poziomie ponadpodstawowym, ale również osoby starsze, samotne i długotrwale chore niebędące w stanie zaspokoić tych potrzeb we własnym zakresie, czy też dzieci młodsze pozostające w domu pod opieką rodziców. Zapewnienie posiłku było kluczowym zadaniem wielozakresowego systemu wspierania rodziny i dzięki sprawdzonej procedurze monitorowania potrzeb w tym zakresie, eliminowało w gminie problem niedożywienia.

W 2020 roku z pomocy korzystały rodziny, których dochód nie przekraczał 150% ustawowego kryterium dochodowego.

Na realizację Programu w 2020 r. wydatkowano kwotę 127.217,70 zł – z dotacji celowej z budżetu państwa pochodziło 71.217,70 zł (56% całości kosztów), natomiast 56.000,00 zł (czyli 44 %) z budżetu gminy. Z programu skorzystało 413 rodzin/osób.

Program umożliwiał udzielenie pomocy w następujących formach:

- gorący posiłek realizowany w placówkach szkolnych (56 uczniów) i przedszkolnych (43 dzieci przedszkolnych, 1 dziecko korzystające ze żłobka);
- świadczenie pieniężne przeznaczone na zakup żywności (390 osoby, w tym dzieci, które wcześniej korzystały z posiłku w szkołach, a w związku ze zdalnym nauczaniem pozostają w domu, w tych przypadkach zamieniono formę świadczenia na gotówkę).

W ciągu ostatnich lat zauważalny jest znaczny spadek liczby osób korzystających z pomocy w ramach programu dożywiania. Część rodzin, która wcześniej korzystała z finansowania posiłków w placówkach oświatowych, po wprowadzeniu świadczenia wychowawczego w 2016 roku pokrywa koszty wyżywienia w placówkach we własnym zakresie. Ponadto w ostatnich latach poprawiła się sytuacja na rynku pracy, w związku z czym nastąpiły również korzystne zmiany w sytuacji materialnej rodzin, które nie kwalifikują się już do przyznania pomocy ze środków społecznych, nawet po podwyższeniu kryterium dochodowego. Jednak w związku z panującą pandemią koronawirusa nastąpił wzrost liczby osób korzystających z pomocy, gdyż pogorszyła się sytuacja na rynku pracy, wiele osób z dnia na dzień straciło źródło dochodu. Ministerstwo Edukacji Narodowej zdecydowało o zamknięciu szkół i przedszkoli w związku, z czym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dokonywał zmian decyzji przyznających świadczenie w formie gorącego posiłku w placówce na świadczenie pieniężne (na zakup posiłku lub żywności).

**LICZBA DZIECI I OSÓB DOROSŁYCH DOŻYWIANYCH W LATACH 2018 – 2020
ORAZ KOSZTY REALIZACJI**

Rok	Liczba dzieci i osób dorosłych	Koszt dożywiania	Z tego: z dotacji celowej z budżetu państwa	Z tego: ze środków własnych gminy
2018	387	189 149,20 zł	113 149,20 zł	76 000,00 zł
2019	318	142 052,50 zł	78 052,50 zł	64 000,00 zł
2020	413	127 217,70 zł	71 217,70 zł	56 000,00 zł

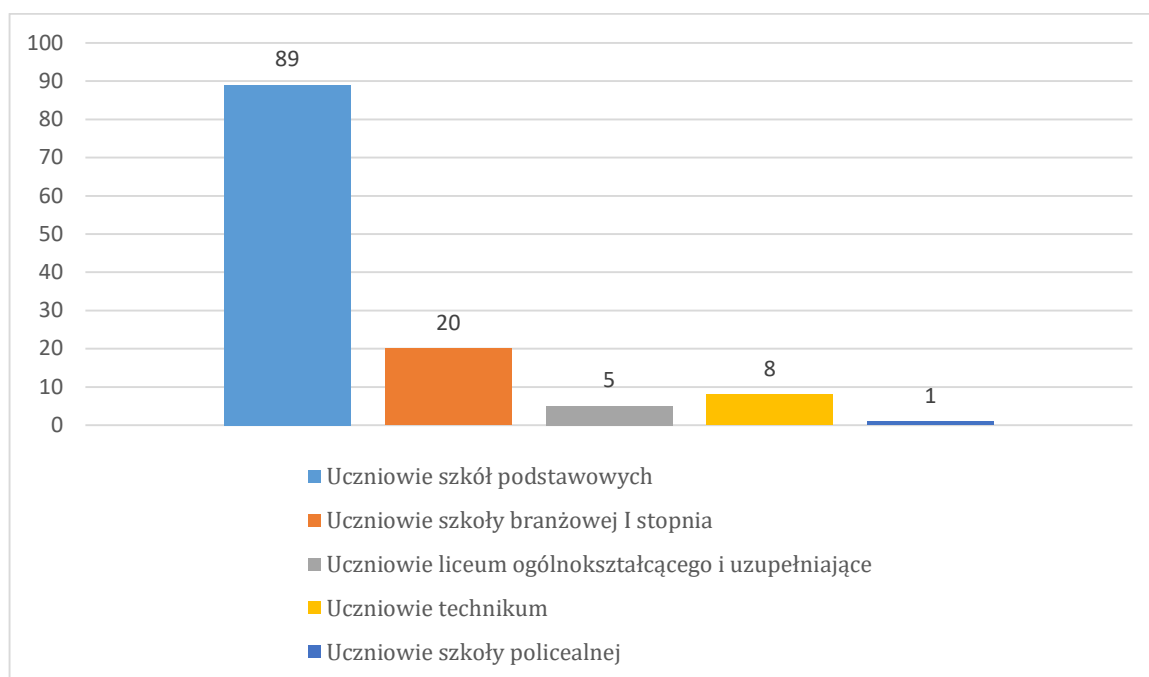
Źródło: opracowanie własne MOPS

5. POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW O CHARAKTERZE SOCJALNYM

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej od 2010 roku realizuje Narodowy Program Stypendialny, dotyczący pomocy uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej w formie stypendium i zasiłku szkolnego. Na realizację pomocy materialnej o charakterze socjalnym udzielana jest dotacja z budżetu państwa, przekazywana przez Wojewodę Śląskiego. Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Lublińca mają na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do nauki wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

W 2020 roku stypendium szkolne otrzymało 123 uczniów. Poniższy wykres prezentuje ilość uczniów, którzy skorzystali ze stypendiów szkolnych z podziałem na rodzaj szkół.

**WYKRES – LICZBA UCZNIÓW, KTÓRZY OTRZYMALI STYPENDIA SZKOLNE
Z PODZIAŁEM NA RODZAJ PLACÓWKI**

Pomoc materialną o charakterze socjalnym – stypendium szkolne dla uczniów realizowano w następujących formach:

1. Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, takich jak:
 - nauka języka obcego,
 - zajęcia dodatkowe, np. kurs programowania.
2. Pomoc rzeczowa o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności na:

- zakup podręczników i książek poszerzających wiedzę edukacyjną,
 - zakup pomocy dydaktycznych, przyborów szkolnych,
 - zakup odzieży sportowej,
 - zakup komputera, akcesoriów komputerowych, oprogramowania, drukarki, tuszy do drukarki, naprawa i wymiana części w sprzęcie komputerowym,
 - zwrot abonamentu internetowego,
 - zakup stroju wymaganego na zajęcia praktyczne nauki zawodu, okulary korekcyjne.
3. Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania przez uczniów szkół ponadpodstawowych:
- zwrot za dojazd na kurs zawodowy poza miejscem zamieszkania,
 - zakup biletu miesięcznego w związku z dojazdem do szkoły.
4. Refundacja opłat i wydatków wymaganych przez szkołę: ubezpieczenie, Rada Rodzicielska.

Z pomocy materialnej o charakterze socjalnym - zasiłku szkolnego w 2020 r. skorzystało 5 uczniów (w formie pokrycia kosztów związanych z procesem edukacyjnym). Pomoc w formie zasiłku szkolnego jest świadczeniem niezależnym od dochodu. Zasiłek szkolny przyznany był 5 uczniom zamieszkałym na terenie Lublińca i znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu śmierci rodzica. W 2020 roku na pomoc w formie zasiłków szkolnych przyznano i wypłacono kwotę 3.100,00 zł. Na realizację Narodowego Programu Stypendialnego w 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu wydatkował kwotę 53.974,38 zł (stypendia szkolne – 50.874,38 zł, zasiłki szkolne – 3.100,00 zł) – z dotacji celowej z budżetu państwa pochodziło 42.734,48 zł (natomiast 11 239,90 zł z budżetu gminy).

Z uwagi na panującą pandemię w 2020 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej zdecydowało o zamknięciu szkół a nauka stacjonarna została zastąpiona nauką zdalną lub nauką hybrydową. Zajęcia dodatkowe odbywające się w szkołach czy zajęcia pozalekcyjne, zajęcia sportowe zostały całkowicie wstrzymane lub w niektórych miejscach organizowane były w mniejszych grupach z zachowaniem reżimu sanitarnego. Wycieczki organizowane przez szkołę, wyjścia do kina, teatru, etc. zostały ograniczone maksymalnie. Dynamika i wyjątkowość tej sytuacji wymusiły postawienie na nowe technologie, zaczęto kupować sprzęt komputerowy, akcesoria komputerowe potrzebne do edukacji zdalnej. Cała sytuacja przyczyniła się do zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy materialnej – stypendium szkolnego.

6. KARTA DUŻEJ RODZINY

W 2020 roku Dział Pomocy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu kontynuował realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. W roku sprawozdawczym wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny złożyło łącznie 76 nowych rodzin: 25 rodzin w skład, których wchodzi również niepełnoletnie dzieci oraz 51 rodzin,

w których rodzice mieli kiedykolwiek na utrzymaniu co najmniej troje dzieci - bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku (zgodnie ze zmianą, która weszła z dniem 1 stycznia 2019 r.). Wydano 243 kart tradycyjnych oraz 214 kart elektronicznych (również dla posiadaczy Karty Dużej Rodziny, którzy przed 1 stycznia 2018 r. złożyli wniosek o w/w kartę i otrzymali ją jedynie w formie tradycyjnej). Od początku funkcjonowania Karty Dużej Rodziny skorzystało z niej 813 rodzin, w tym 1456 rodziców – od 2019 roku byli to również rodzice, którzy kiedykolwiek mieli, co najmniej troje dzieci (694 osób), natomiast z takiej formy ulg na podstawie Karty Dużej Rodziny skorzystało lub nadal korzysta 1329 dzieci. W roku 2020 z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego drastycznie zmniejszyła się ilość wniosków składanych o przyznanie Karty.

VI. ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH ŚRODOWISK RODZINNYCH

System pomocy osobom niepełnosprawnym – w tym osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom stanowi jeden z elementów „Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów społecznych na lata 2012 – 2020”, którego celem strategicznym jest *integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.*

Zintegrowany system wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich środowisk rodzinnych w obszarze wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi zakładał następujące cele:

- usprawnienie do funkcjonowania w społeczeństwie, między innymi poprzez nabywanie umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania,
- udzielanie wsparcia psychologiczno – pedagogicznego i terapeutyczno – edukacyjnego zarówno osobom chorym, jak i ich rodzinom,
- zapewnienie opieki w środowisku osobom wymagającym takiej pomocy,
- przygotowanie osób, mających szanse na rynku pracy do podjęcia zatrudnienia,
- budowanie lokalnych sieci wsparcia społecznego.

Praca socjalna nakierowana na problemy dotyczące osób z zaburzeniami psychicznymi skupiała się na motywowaniu do poddania się badaniom diagnostycznym w poradniach zdrowia psychicznego, motywowaniu do podjęcia leczenia, wspieraniu osoby i rodziny oraz pomocy we wzmacnianiu lub odzyskaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

1. SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług świadczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizowanych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 roku w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. W oparciu o rozporządzenie wyróżnia się 2 rodzaje usług:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane jako zadanie zlecone przez budżet państwa,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane jako zadanie własne gminy od września 2018 roku.

W 2020 roku realizowane usługi obejmowały dwa rodzaje spośród pięciu wyszczególnionych w ww. rozporządzeniu:

- 1) uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza:

a) kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych, w szczególności takich jak:

- samoobsługa, zwłaszcza wykonywanie czynności gospodarczych i porządkowych, w tym umiejętność utrzymania i prowadzenia domu;
- dbałość o higienę i wygląd;
- utrzymywanie kontaktów z domownikami, rówieśnikami, w miejscu nauki i pracy oraz ze społecznością lokalną;
- wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego;
- korzystanie z usług różnych instytucji.

b) interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, w tym m.in. współpraca z rodziną – kształtowanie odpowiednich postaw wobec osoby chorującej, niepełnosprawnej;

c) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, w tym:

- w uzyskaniu świadczeń socjalnych, emerytalno – rentowych;
- w wypełnianiu dokumentów urzędowych;

d) wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia;

e) pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi.

2) pielęgnacja – jako wspieranie procesu leczenia, w tym:

a) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych;

b) uzgodnienie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych;

c) pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece;

d) pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania;

f) w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny;

g) pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia.

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 roku w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, które ściśle określa kwalifikacje, jakie powinny posiadać osoby świadczące pomoc w tym zakresie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu współpracował w 2020 roku z 6 osobami, które zrealizowały 295,5 godzin usług. Z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2020 roku skorzystało 7 mieszkańców miasta w wieku 33 – 67 lat. Spadek w 2020 roku ilości osób oraz wydatkowanej kwoty na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi spowodowany był pandemią koronawirusa. Od dnia 15 marca do 31 lipca z powodu pandemii wstrzymane zostały specjalistyczne usługi opiekuńcze dla w/w osób, natomiast od sierpnia do grudnia 2020 roku z usług skorzystała już tylko 1 osoba.

Realizacja zadań z zakresu specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oparta była na współpracy z Poradnią Zdrowia Psychicznego „Integra”, z której usług korzysta większość świadczeniobiorców. Z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w ramach zadań własnych gminy w 2020 roku skorzystało 4 dzieci. Dwoje dzieci korzystało z rehabilitacji, natomiast dwoje z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i edukacyjno-terapeutycznej. Z powodu pandemii koronawirusa od kwietnia do lipca 2020 roku wstrzymane zostały specjalistyczne usługi opiekuńcze dla w/w dzieci. Koszt jednej roboczogodziny za usługi wynosi 3% najniższej emerytury w dniu wydania decyzji administracyjnej. W 2020 roku zostało zrealizowanych 482 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dla 4 dzieci.

VII. ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY DLA SENIORÓW

Zintegrowany system pomocy dla seniorów stanowi jeden z priorytetów „Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2012 – 2020”, którego celem strategicznym jest *skoordynowanie działań w zakresie wszechstronnej pomocy osobom w wieku emerytalnym, samotnym i osamotnionym oraz przewlekle chorym.*

Cele szczegółowe to:

- zapewnienie odpowiednich form opieki osobom jej wymagających,
- aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym,
- usprawnienie osób starszych (pod względem fizycznym i psychicznym),
- aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym wymagających takiej opieki,
- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
- budowanie lokalnej sieci wsparcia dla seniorów.

Praca socjalna realizowana przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu miała na celu ułatwienie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnorodnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie i monitorowanie kontaktów rodzinnych, uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, rozpowszechnianie idei wolontariatu.

1. USŁUGI OPIEKUŃCZE

Jedną z niewielu istniejących w środowisku form pomocy dla osób starszych lub długotrwale i ciężko chorych są usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni, nie mogą takiej pomocy zapewnić. Osoby korzystające z pomocy Ośrodka to zarówno osoby samotne, ale także i takie, które mają rodzinę, jednakże członkowie rodziny mieszkają poza granicami kraju, wyjechali w celach zarobkowych do innych miast lub też z uwagi na konieczność kontynuowania pracy zawodowej nie mogą całodobowo sprawować opieki nad starszym czy niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Pomoc w wyżej opisanej formie umożliwia osobie starszej jak najdłuższe pozostanie w swoim najbliższym otoczeniu, pozwala również na oddalenie w czasie decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej.

W 2020 roku z usług skorzystały łącznie 92 osoby w przedziale wiekowym od 44 do 97 lat. W większości były to osoby zamieszkujące samotnie lub prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe - 80 osób, natomiast zamieszkujących z rodziną było 12 osób. Osoby korzystające z tej formy pomocy w zdecydowanej większości stanowiły kobiety – 74 osoby, natomiast mężczyźni stanowili grupę 18 – osobową. Spośród 92 osób, które korzystały z pomocy w formie usług opiekuńczych, 82 osoby to seniorzy w wieku powyżej 65 lat. Sytuacja taka ma miejsce z uwagi na fakt, iż wzrasta liczba osób starzejących się. Wszelkie publikowane dane statystyczne wskazują, że kraje Europy, w tym Polska, stają przed faktem starzenia się populacji. Problem ten dotyczy również Gminy Lubliniec, gdzie w 2019 roku liczba mieszkańców wyniosła 23 479, z czego liczba osób starszych wynosiła 4925. Z kolei w 2020 roku ogólna liczba mieszkańców spadła (23 191), natomiast liczba osób starszych w stosunku do roku 2019 wzrosła o 34 osoby.

Usługi opiekuńcze z roku na rok cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Należy dodać, że w związku z panującą pandemią COVID -19 także usługi opiekuńcze świadczone były w pełnym reżimie sanitarnym. Ponadto opiekunki społeczne w okresie od 18 marca do 11 maja 2020 r. wykonywały swoje czynności zgodnie z ustalonym grafikiem pracy, w niepełnym wymiarze godzinowym. Przez pozostałe godziny obowiązującego wymiaru czasu pracy nieujęte w grafiku pracy zobowiązane były pozostawać w gotowości do pracy w miejscu zamieszkania pod wskazanym numerem telefonu.

W roku 2020 Zespół Usług Opiekuńczych stanowiło 10 opiekunek społecznych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Usługi opiekuńcze świadczone były w systemie dwuzmianowym od poniedziałku do piątku oraz w sobotę w systemie jednozmianowym. W sumie w 2020 roku opiekunki społeczne świadczyły usługi opiekuńcze przez 12 100 godzin.

Do codziennych czynności opiekunek należało:

- pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych,
- opieka higieniczna,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Koszt jednej roboczogodziny za usługi opiekuńcze wynosi 1% najniższej emerytury w dniu wydania decyzji administracyjnej, w okresie od stycznia do lutego 2020 roku koszt 1 godziny wynosił 11 zł, natomiast od marca 2020 roku wynosił 12 zł. Osoby, których dochód nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego (701 zł dla osoby samotnie gospodarującej, 520 zł dla osoby w rodzinie) są zwalniane z ponoszenia odpłatności za usługi opiekuńcze. Szczegółowe warunki przyznawania oraz zasady zwalniania z odpłatności za usługi opiekuńcze reguluje Uchwała Nr 429/XL/2017 Rady Miejskiej w Lublińcu z dnia 19 października 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania. Spośród 92 osób korzystających z tej formy wsparcia, z odpłatności za usługi zwolnionych zostało 6

osób, natomiast 1 osoba nie ponosiła ww. odpłatności na podstawie obowiązującej tabeli stawek odpłatności za usługi opiekuńcze.

2. DOM DZIENNEGO POBYTU „KLUB SENIORA”

Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” jest placówką wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, która zapewnia opiekę oraz wszechstronną aktywizację osobom w wieku emerytalnym, w tym samotnym, osamotnionym oraz przewlekle chorym, których sprawność psychofizyczna umożliwia pobyt w środowisku oraz znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Osobom, dla których dotarcie do Klubu stanowi trudność zapewniony jest nieodpłatnie transport, w czasie, którego nad bezpieczeństwem podopiecznych czuwa opiekun. Jednym z celów działania Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” jest pobudzanie i wspieranie aktywności społecznej osób starszych. Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” dysponuje 40 miejscami, w 2020 roku z oferty Klubu skorzystało 36 osób (24 kobiety oraz 12 mężczyzn). Przedział wiekowy klubowiczów wynosił od 44 lat do 93 lat.

Celem działania „Klubu Seniora” jest realizacja zadań z uwzględnieniem potrzeb uczestników, przełamanie izolacji, tworzenie więzi emocjonalnej, aktywizacja oraz prawidłowa i sprawna organizacja zajęć opiekuńczo – terapeutycznych.

Prowadzone działania skupiały się głównie na:

- objęciu wsparciem jak największej grupy osób wymagających pomocy,
- aktywizacji uczestników w sferze twórczej, intelektualnej, ruchowej, emocjonalnej i społecznej,
- kształtowaniu pozytywnych emocji,
- organizowaniu zajęć rekreacyjnych, np.: wyjazdów, wycieczek, imprez okolicznościowych itp.,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów osobistych klubowiczów, w tym spraw socjalnych oraz spraw związanych z dbaniem o zdrowie, kondycję fizyczną oraz psychiczną.

Praca Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” realizowana była na podstawie rocznego planu działania, który obejmował zajęcia opiekuńczo – terapeutyczne.

Niniejszy plan zawierał:

- trening czystości i dbałości o wygląd zewnętrzny,
- trening prozdrowotny/trening lekowy,
- zajęcia kulinarne,
- zajęcia biblioteczne,
- trening umysłowy,
- trening czasu wolnego,
- zajęcia usprawniające,
- zajęcia plastyczne i rękodzielnicze,
- muzykoterapia,

- zajęcia teatralne,
- wizyty duszpasterskie,
- zajęcia rekreacyjne i inne.

Zajęcia prowadzone były przez instruktorów terapii zajęciowej, pielęgniarkę oraz wolontariuszki. Z uwagi na panującą w roku ubiegłym pandemię koronawirusa COVID-19 decyzją Wojewody Śląskiego działalność placówki została zawieszona w okresach od 13 marca do 14 sierpnia oraz od 20 października do 31 grudnia 2020 roku. Również z uwagi na pandemię nie odbyły się coroczne imprezy rekreacyjno-integracyjne, w których Klubowicze chętnie uczestniczyli w poprzednich latach. Podopieczni „Klubu” zostali objęci opieką zdalną. Zaspokajane były wszelkie potrzeby bytowe związane z opieką medyczną, realizacją recept, zakupem opału, regulowaniem należności. Również usługa wyżywienia funkcjonowała nieprzerwanie i codziennie ciepły posiłek trafiał do domów klubowiczów. Z uwagi na dobrostan psychiczny podopiecznych świadczona była usługa telefonicznej pomocy psychologicznej. W związku z obowiązującym stanem pandemii podopieczni placówki posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności uzyskali wsparcie z PFRON-u w ramach Programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. Pracownicy „Klubu Seniora” byli pomocni podopiecznym w przygotowaniu i składaniu wniosków. W okresie letnim pomimo zawieszenia działalności placówki organizowane były dla seniorów tzw. spotkania ogródkowe na wolnym powietrzu, pod wiatą na terenie placówki lub też poza nią. Od dnia 17 sierpnia 2020 roku działalność placówki została odwieszona. Ze względu na sytuację epidemiczną i warunki lokalowe konieczny okazał się podział podopiecznych na 2 grupy, które uczęszczały do placówki naprzemiennie. Zajęcia odbywały się w mniejszych grupach z zachowaniem obowiązujących procedur oraz wszelkich zasad sanitarnych. Seniorzy pozostający w domach nadal objęci byli opieką zdalną i mieli dostarczany ciepły posiłek.

W roku ubiegłym Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” znalazł się w gronie placówek, które zostały objęte wsparciem ze strony Fundacji AGORY w ramach akcji charytatywnej „NADZIEJA”. Aby pomóc tym, których pandemia dotyka najmocniej – osobom starszym znajdującym się w grupie największego ryzyka zakażenia i najcięższego przebiegu Covid-19 Wydawnictwo AGORA postanowiło zrobić to, na czym zna się najlepiej: wydać książkę – cegiełkę pt. „Nadzieja”. Do współpracy zostali zaproszeni polscy pisarze, reporterzy i poeci, a środki ze sprzedaży przeznaczono na różnorodne formy wsparcia osób starszych.

Darowizna w kwocie 30 tysięcy złotych, którą pozyskano na rzecz „Klubu Seniora” została przeznaczona na zakup pieca do wypalania ceramiki oraz niezbędnych akcesoriów i materiałów, będzie też cennym wyposażeniem właśnie powstającego Lublinieckiego Centrum Aktywności Senioralnej.

Dzięki współpracy pracowników placówki z warszawską Fundacją im. Józefa Fettera „Pora na seniora” w okresie przedświątecznym 38 osób starszych, głównie podopiecznych DDP „Klub Seniora” otrzymało pomoc w postaci paczek żywnościowych i rzeczowych.

Pracownicy pamiętali także o osobach – członkach „Klubu Seniora”, którzy przebywali na kwarantannie i w izolacji, służyli wsparciem i pozostawali w stałym kontakcie telefonicznym. Numer telefonu do „Klubu Seniora” był i jest dostępny dla każdego lublinieckiego Seniora.

Pracownicy placówki w aplikacji CAS monitorowali również ogólnopolską infolinię w ramach programu „Wspieraj Seniora”.

W Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” udało się zorganizować:

- Obchody „Dnia Babci” i „Dnia Dziadka”;
- Obchody „Tłustego czwartku” z własnoręcznie przygotowanymi faworkami;
- Zabawę Karnawałowo - Walentynkową;
- Obchody „Dnia Kobiet” z programem artystycznym i poczęstunkiem;
- Obchody Dnia Chłopaka.

W ramach integracji międzypokoleniowej kontynuowano współpracę z lublinieckimi przedszkolami oraz uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a także współpracę z Miejsko-Powiatową Biblioteką Publiczną im. Józefa Lompy w Lublińcu, cyklicznie pracownik Biblioteki prowadził w Klubie zajęcia biblioteczne, w ramach kolejnej odsłony Narodowego Czytania podopieczni placówki udali się do LUBITEKI na czytanie lektury Juliusza Słowackiego „Balladyna”.

W ramach wolontariatu właściciele Piekarni „Kampa” nieodpłatnie przekazywali na potrzeby Klubu swoje wypieki.

W 2020 roku w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” realizowany był Projekt Socjalny „Siła tkwi w nas - warsztaty profilaktyczne 2020” skierowany do seniorów – podopiecznych ww. placówki. Działania projektowe finansowane były ze środków pozyskanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W ramach Projektu zrealizowano niżej wymienione przedsięwzięcia:

- porady i konsultacje indywidualne skierowane do osób mających problem z nadużywaniem alkoholu lub też zagrożonych jego wystąpieniem. Łącznie przeprowadzono 80 godzin konsultacji, w okresach zawieszenia działalność placówki porady odbywały się drogą telefoniczną;
- warsztaty rękodzielniczo – artystyczne w Gospodarstwie Agroturystycznym w Kośmidrach, jako alternatywna forma spędzania czasu wolnego;
- wyjazdowe warsztaty profilaktyczne w Gospodarstwie Agroturystycznym Łowisko-Leśnica w Posmyku połączone z promowaniem zdrowych form spędzania czasu wolnego.

W roku 2020 w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” nadal realizowany był we współpracy z Zakładem Karnym w Lublińcu Program Wolontarystyczny „Seniorki”, w ramach, którego 2 osadzone w Zakładzie Karnym kobiety pomagały w opiece nad seniorami oraz prowadzeniu zajęć w DDP w okresie od dnia 2 stycznia do 12 marca 2020 r.

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od czterech lat działa Stowarzyszenie „Złote Lata”. Zostało ono powołane do życia przede wszystkim z myślą o osobach starszych i samotnych, ale także

w celu organizowania inicjatyw na rzecz rozwoju społecznego, promocji i organizacji wolontariatu. W 2020 roku Stowarzyszenie pozyskało środki w ramach otwartego konkursu ofert ogłoszonego przez Burmistrza Miasta Lublińca na projekt skierowany do osób starszych, jednakże z uwagi na panującą pandemię nie został on zrealizowany.

3. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Domy pomocy społecznej świadczą na poziomie obowiązującego standardu osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb. Na terenie gminy Lubliniec znajdują się trzy domy pomocy społecznej:

- DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych przy ul. Kochcickiej
- miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2020 roku wynosił 3399,45 zł,
- DPS „Dom Kombatanta” przy ul. Cyrana 10 dla osób przewlekle somatycznie chorych
- miesięczny koszt utrzymania w 2020 roku to 3441,14 zł,
- DPS „Zameczek” przy ul. 77 GPP 2 dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie
- miesięczny koszt utrzymania w 2020 roku to kwota 4268,24 zł.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pobyt w domu pomocy społecznej jest dla osoby korzystającej z tej formy pomocy odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania, a do wnoszenia opłat za pobyt zobowiązani są w kolejności:

- mieszkaniac – do wysokości 70% własnego dochodu;
- małżonek, zstępni przed wstępnymi;
- gmina, z której osoba została skierowana.

Poniżej zamieszczona tabela przedstawia, w jaki sposób kształtował się wzrost osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej w ciągu ostatnich 3 lat, oraz wkład gminy w pokrywaniu kosztów pobytu mieszkańców umieszczonych w tych placówkach.

KOSZT POBYTU W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ PONOSZONY PRZEZ GMINĘ W LATACH 2018 - 2020

Rok	Ilość osób umieszczonych w DPS	Koszt pobytu w DPS ponoszony przez Gminę
2018	30	691 843,62 zł
2019	36	804 895,30 zł
2020	35	838 562,45 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu skierował:

- 3 osoby do Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Lublińcu,
- 1 osobę do Domu Pomocy Społecznej w Lublińcu przy ul. Kochcickiej.

W 2020 roku ze względu na rezygnację mieszkańca DPS „Dom Kombatanta” została uchylona 1 decyzja kierująca do domu pomocy społecznej. Z powodu zgonów zostały wygaszone decyzje 6 mieszkańców DPS. Jedna osoba otrzymała odmowę skierowania. Koszt pobytu wszystkich 35 osób przebywających w domach pomocy społecznej wyniósł w 2020 roku 838.562,45 zł. Rodziny osób skierowanych partycypowały w kosztach pobytu swoich bliskich w DPS w wysokości 36.040,10 zł, zatem rzeczywista wysokość kosztów, jakie poniosła gmina na utrzymanie mieszkańców w domach pomocy społecznej wyniosła 802.522,35 zł.

Osobom wymagającym wsparcia Ośrodek w pierwszej kolejności stara się zapewnić pomoc w środowisku - oferuje usługi opiekuńcze a także uczestnictwo w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”. Dopiero w przypadku, gdy taka pomoc jest niewystarczająca, zostaje wydane skierowanie do domu pomocy społecznej.

W przypadku osób starszych i niepełnosprawnych zachodzi potrzeba rozwijania dziennych ośrodków wsparcia, które umożliwiają pozostawanie w swoim środowisku przy zapewnieniu godziwych warunków bytowania i aktywizowania. Dodatkowym argumentem przemawiającym za rozwijaniem ośrodków wsparcia jest znacznie niższy koszt korzystania z usług oferowanych przez ww. ośrodki w porównaniu do kosztów utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej posiada odpowiednią bazę do świadczenia usług w miejscu zamieszkania ww. osób, tzw. sieć wsparcia środowiskowego stworzoną poprzez:

- świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- funkcjonowanie Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”.

W Lublińcu działa również Środowiskowy Dom Samopomocy – placówka realizująca zadania wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, głównie z zakresu rehabilitacji społecznej.

Sieć wsparcia środowiskowego pozwala objąć pomocą osoby wymagające konkretnej specjalistycznej, fachowej pomocy w ich naturalnym środowisku oddalając w czasie potrzebę skierowania do domu pomocy społecznej, czy w ogóle ją wykluczając.

VIII. WIELOZAKRESOWY SYSTEM INTERWENCJI SOCJALNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I POZOSTAŁYCH POTRZEBUJĄCYCH WSPARCIA

Celem strategicznym ww. priorytetu – jednego z siedmiu priorytetów „Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych we Lublińcu na lata 2012 – 2020” było *objęcie pomocą w szerokim zakresie osób bezdomnych, niezaradnych życiowo, ubogich, zagrożonych patologią i uzależnionych.*

Cele szczegółowe obejmują:

- rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się powodem powstawania bezdomności,
- uzyskiwanie przez osoby prawa do lokali mieszkalnych,
- nabywanie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku,
- odtworzenie w możliwym zakresie, zerwanych więzi rodzinnych,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. PROGRAM UDZIELANIA POMOCY OSOBOM BEZDOMNYM

Bardzo rzadko powodem bezdomności konkretnej osoby jest tylko jeden czynnik. Najczęściej wynika ona z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn - bezrobocia, ubóstwa, rozpadu rodziny, uzależnienia, przemocy w rodzinie, zadłużenia i eksmisji, czy zaburzenia osobowości. Uwzględniając potrzebę kompleksowego podejścia do problemu, integrującego działania różnych instytucji i organizacji zaangażowanych w pracę na rzecz osób bezdomnych rząd przyjął Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Zgodnie z art. 48, art. 48 a ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2020, poz. 1876 ze zm.) samorząd gminy ma obowiązek udzielić schronienia osobom tego pozbawionym. W związku z powyższym w lipcu 2020 r. została podjęta uchwała Rady Miejskiej w Lublińcu dotycząca udzielania schronienia osobom tego pozbawionym oraz ponoszenia odpłatności ze swojego dochodu - adekwatnie do własnej sytuacji finansowej.

Od 2018 r. Gmina Lubliniec zawiera umowę dotyczącą zapewnienia schronienia z placówką Stowarzyszenia MONAR Schroniskiem dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku. W 2020 roku

z pomocy Stowarzyszenia MONAR Schroniska dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku skorzystało w sumie 51 osób, w tym 8 osób bezdomnych pochodzących z Gminy Lubliniec. Usamodzieliło się 6 osób, zmarły 2 osoby, natomiast do swych rodzin udały się 3 osoby. Koszty związane z zapewnieniem schronienia wyniosły 30.591 zł.

Jak wynika z ustawy o pomocy społecznej, osoba bezdomna trafia do schroniska na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez ośrodek pomocy społecznej. Procedura postępowania wymaga zawarcia kontraktu socjalnego z każdą osobą bezdomną skierowaną przez Ośrodek. Określane są w nim działania zmierzające do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej zgłaszających się po pomoc. W określonym przedziale czasowym, odbywa się realizacja poszczególnych założeń oraz ich ocena - co powinno mobilizować osobę do wyjścia z bezdomności i usamodzielnienia się.

Dobra współpraca pomiędzy organizacją pozarządową, tj. Stowarzyszeniem MONAR Schroniskiem dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku, a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lublińcu, pozwalała na właściwie rozpoznanie potrzeb osób bezdomnych. Tak jak w poprzednich latach, mieszkańcy schroniska mieli możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu (w tym: pomoc prawnika, psychologa, terapeuty ds. uzależnień).

W czasie pandemii COVID-19, tj. w związku z bezpieczeństwem osób bezdomnych zamieszkujących w schronisku oraz bezdomnych kierowanych do MARKOTU – została opracowana Procedura Udzielania Pomocy Osobom Bezdomnym „Bezpieczny Szlak”. Ponadto w Schronisku dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku, dzięki wsparciu ze strony Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach została 2-krotnie przeprowadzona usługa dezynfekcji i dekontaminacji pomieszczeń oraz sprzętów, co równie przyczyniło się do poprawy warunków sanitarnych i zachowania reżimu sanitarnego.

2. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu na podstawie art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 poz. 1398 ze zmianami) potwierdza w oparciu o wywiad środowiskowy prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osobom, które spełniały kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 poz. 1876 ze zm.), nie posiadały ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, najczęściej z powodu utraty statusu osoby bezrobotnej na skutek wyrejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy bądź niemożności zarejestrowania w Urzędzie Pracy z powodu długotrwałej choroby.

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcy jest decyzja wójta (burmistrza, prezydenta) gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy, potwierdzająca to prawo. W 2020 roku wydano łącznie 44 decyzji, w tym 35

decyzji potwierdzających prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Decyzję, o której mowa powyżej wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. W 2020 r. przeprowadzono 31 wywiadów środowiskowych.

W 2020 roku na finansowanie kosztów wydawania przez gminy decyzji w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni finansowanych ze środków publicznych, spełniających kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej poniesiono wydatki w łącznej kwocie 5660 zł.

IX. MODEL WSPÓŁPRACY I REALIZACJI CELÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ

Jednym z zadań pomocy społecznej jest współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. W ramach ww. priorytetu „Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Lublińcu w latach 2012 – 2020” celem strategicznym było *wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców i współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z sektorem pozarządowym w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej*.

Cele szczegółowe realizowane są poprzez nawiązywanie kontaktów i podejmowanie wspólnych akcji z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i osobami prywatnymi. Organizowanie wspólnych akcji z organizacjami pozarządowymi, wsparcie przez sponsorów świadczy o akceptacji działań podejmowanych przez Ośrodek oraz przekonaniu, co do słuszności ich organizowania, służą one także przybliżaniu problemów społecznych, rozumieniu konieczności wspierania osób najuboższych, wymagających wsparcia i opieki. Działania te służą również integracji lokalnej lublinieckiej społeczności i świadczą o akceptacji wzajemnego wspierania się mieszkańców.

1. WSPÓŁPRACA Z BANKIEM ŻYWNOŚCI W CZĘSTOCHOWIE

Rok 2020 był kolejnym rokiem współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z Bankiem Żywności w Częstochowie, dzięki której wsparcie otrzymywały najubożsi mieszkańcy Lublińca, a także osoby bezdomne, często uzależnione. Gmina Lubliniec w imieniu, której występuje Ośrodek, jest od 2001 roku członkiem Banku Żywności w Częstochowie, co umożliwia uczestnictwo Ośrodka w ogólnopolskich zbiórkach żywności dla osób potrzebujących wsparcia. Zbiórka, jak zawsze współorganizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy w 2020 r. odbyła się w trudnych, wyjątkowych warunkach - w związku ze stanem pandemii COVID-19. W związku z powyższym odbyła się tylko Świąteczna Zbiórka Żywności bez udziału wolontariuszy, w której pozyskano 429,044 kg.

Zebrana żywność została przekazana dzieciom przebywającym na oddziale młodzieżowym Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego oraz w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej, jak również mieszkańcom placówki Stowarzyszenia MONAR, Schronisku dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku.

Federacja Banków Żywności jest organizacją, która na terenie kraju organizuje i odpowiada za realizację Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej – Podprogramu 2019: pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności krajów Unii Europejskiej.

2. REALIZACJA PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC ŻYWNOŚCIOWA

W 2020 r. kontynuowano realizację unijnego programu pomocy żywnościowej dla najuboższych - Programu POPŻ, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Osoby potrzebujące, nieprzekraczające 200% obowiązującego w pomocy społecznej kryterium dochodowego, objęte pomocą Ośrodka, otrzymały w trakcie 5 dostaw paczki żywnościowej składające się z 19 produktów z 7 różnych grup towarowych (tj. groszek z marchewką, fasolę białą, koncentrat pomidorowy, buraczki wiórki, powidła śliwkowe, sok jabłkowy klarowany, makaron jajeczny, makaron kukurydziany bezglutenowy, ryż biały, kaszę gryczaną, herbatniki maślane, mleko UHT, ser podpuszczkowy dojrzewający, szynkę drobiową, pasztet wieprzowy, filet z makreli w oleju, cukier biały, olej rzepakowy, gołąbki w sosie pomidorowym).

Wydawanie żywności rozpoczęło się w styczniu 2020 roku i kolejne dostawy żywności zaplanowane były do maja 2020 roku. W okresie pandemii koronawirusa tj. od marca do maja 2020 roku zarówno w rozładunku żywności, jaki i w sprawnym jej wydawaniu wsparła pracowników Ośrodka Ochotnicza Straż Pożarna z Lublińca. Dzięki współpracy Ośrodka z wolontariuszami prowadzącymi akcję „Pomoc Koronawirus Lubliniec” udało się pozyskać 800 maseczek wielokrotnego użytku. Maseczki zostały rozdane podopiecznym Ośrodka przy okazji odbierania przez nich produktów żywnościowych. Podprogram POPŻ 2019 został zakończony w sierpniu 2020 r.

3. IMPREZY, AKCJE REALIZOWANE PRZEZ MOPS I SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Współpraca z wolontariuszami – w związku ze stanem pandemii COVID-19 w kraju w ramach podejmowanych zadań w 2020 roku Ośrodek współpracował z wolontariuszami, którzy wspierali następujące zadania: Pomoc w rozładunku żywności, jak i w sprawnym jej wydaniu wsparła Ochotnicza Straż Pożarna z Lublińca. Dzięki współpracy Ośrodka z wolontariuszami prowadzącymi akcję: „Pomoc Koronawirus Lubliniec” udało się pozyskać 800 maseczek wielokrotnego użytku. Maseczki zostały rozdane podopiecznym Ośrodka przy okazji odbierania przez nich produktów żywnościowych.

„Posiłek wigilijny” – w 2020 roku z powodu pandemii koronawirusa nie było możliwości jak w latach ubiegłych, zorganizowania wspólnego spotkania wigilijnego dla najuboższych mieszkańców miasta. Jednak z myślą o osobach potrzebujących, zwłaszcza w tak szczególnym momencie roku, jakim są święta Bożego Narodzenia zorganizowano posiłek wigilijny z dowozem lub odbiorem osobistym w 2 lublinieckich restauracjach tj. „Zakątek dobrego Samku” oraz restauracja „Antares”. Z posiłku skorzystało 100 mieszkańców miasta, w tym osoby korzystające z pomocy społecznej.

Wypoczynek wakacyjny dla dzieci z rodzin objętych pomocą MOPS

1) Kolonie w Ośrodku Konferencyjno – Wypoczynkowym „Pilsko” w Korbielowie – w okresie od dnia 18.08.2020 roku do dnia 31.08.2020 roku, w jednym turnusie uczestniczyło 8 dzieci z rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu, organizatorem było Kuratorium Oświaty w Katowicach;

2) Kolonie w Ośrodku Wypoczynkowym w Milówce – w okresie od 21.08.2020 do 30.08.2020 roku, w wypoczynku letnim uczestniczyło 6 dzieci z rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu, organizatorem było Kuratorium Oświaty w Katowicach.

X. DZIAŁ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

Dział Świadczeń Rodzinnych w 2020 roku realizował zadania w obszarach:

- świadczeń rodzinnych,
- funduszu alimentacyjnego,
- świadczenia wychowawczego tzw. „programu Rodzina 500+”,
- świadczenia „Dobry start”,
- świadczenia „Za życiem”
- program „Czyste powietrze”.

Dział Świadczeń Rodzinnych działał w oparciu o ustawy:

- z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 poz. 111),
- z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu wypłaty zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 poz. 1297),
- z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 poz. 808),
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 poz. 2407),
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 poz. 1061),
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin Za życiem (Dz. U. z 2020 poz. 1329),
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo o ochronie środowiska” (Dz. U. z 2020r., poz. 1219 ze zm.).

W ramach świadczeń rodzinnych Dział Świadczeń Rodzinnych w 2020 realizował wypłaty:

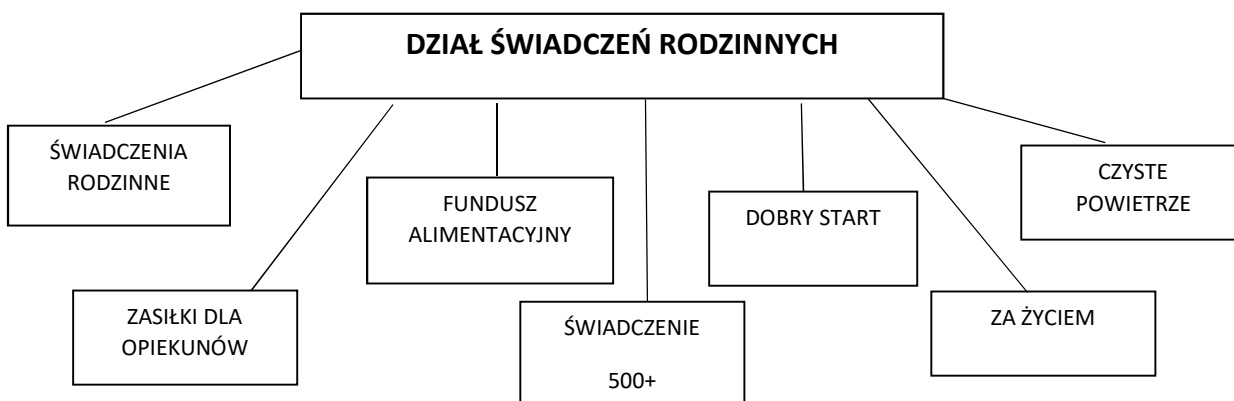
- zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłków rodzinnych z tytułu:
 - urodzenia dziecka,
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - samotnego wychowywania dziecka,
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - rozpoczęcia roku szkolnego,
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- świadczeń opiekuńczych, w tym:
 - zasiłków pielęgnacyjnych,
 - świadczeń pielęgnacyjnych,
 - specjalnych zasiłków opiekuńczych.

- jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,
- zasiłków dla opiekunów.

Ponadto w 2020 roku kontynuowano wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzono postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemicznego w miesiącu marcu 2020 r., wszystkie świadczenia uzależnione od niepełnosprawności zostały przedłużone na mocy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. 2020, poz. 374 z późn. zm.) do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Strukturę zadań Działu Świadczeń Rodzinnych w 2020 przedstawiono na schemacie.

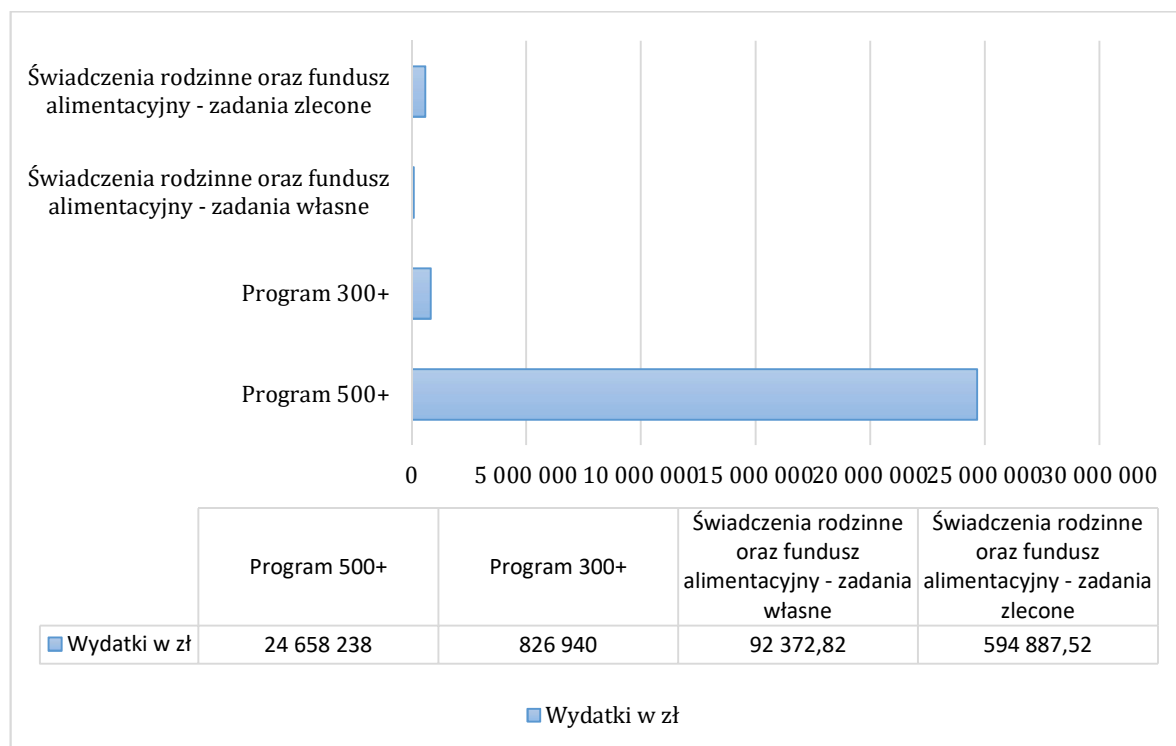

W 2020 roku świadczenia rodzinne, zasiłki dla opiekunów oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane były z dwóch źródeł finansowania:

- ze środków budżetu państwa w ramach zadań zleconych,
- ze środków własnych gminy (głównie ze środków uzyskanych ze zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych).

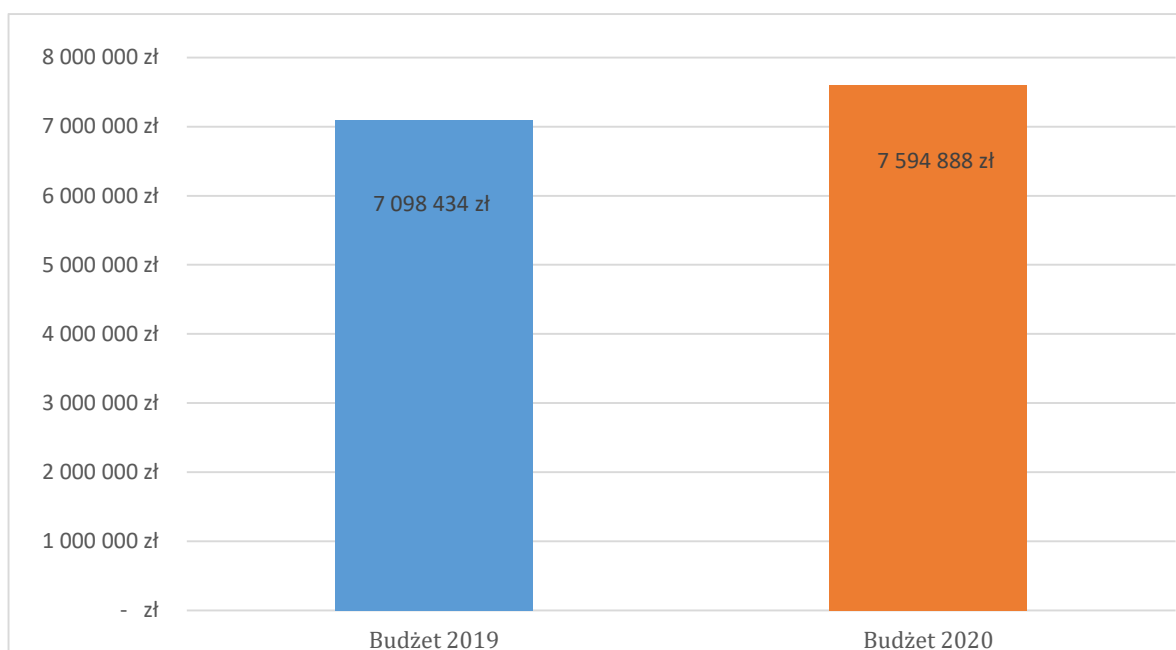
Struktura budżetu Działu Świadczeń Rodzinnych za 2020 rok przedstawiała poniższy wykres.

WYKRES – STRUKTURA WYDATKÓW DZIAŁU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH W 2020 ROKU

W stosunku do poprzedniego roku, budżet w 2020 roku w rozdziale 85502 – świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny wzrósł o 7%, co prezentuje poniższy wykres.

WYKRES – KWOTA ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I FUNDUSZY ALIMENTACYJNEGO W LATACH 2019-2020

1. ŚWIADCZENIA RODZINNE

W ramach świadczeń rodzinnych w 2020 roku realizowano wypłatę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia rodzicielskiego oraz świadczenia opiekuńcze w formie zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych i specjalnych zasiłków opiekuńczych.

RODZAJ ŚWIADCZENIA	2019	2020	wzrost + / spadek -
Zasiłki rodzinne	1 366 527 zł	1 099 752 zł	- 266 775 zł
Dodatki:			
z tyt. urodzenia się dziecka	65 099 zł	49 420 zł	- 15 679 zł
z tyt. urlopu wychowawczego	221 413 zł	144 604 zł	-76 809 zł
z tyt. samotnego wychowywania dziecka	105 466 zł	95 697 zł	- 9 769 zł
z tyt. kształcenia i rehabilitacji	71 667 zł	77 538 zł	+5 871zł
z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	63 185 zł	52 650 zł	- 10 535 zł
z tyt. podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	10 115 zł	7 578 zł	- 2 537 zł
z tyt. wielodzietności	153 136 zł	146 470 zł	- 6 666 zł
Świadczenie rodzicielskie	582 321 zł	528 808 zł	-53 513zł
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka	169 000 zł	129 000 zł	- 40 000 zł
Świadczenia opiekuńcze			
Zasiłki pielęgnacyjne	1 927 393 zł	2 234 225 zł	+ 306 832 zł
Świadczenia pielęgnacyjne	1 177 605 zł	1 759 907 zł	+ 582 302 zł
Specjalne zasiłki opiekuńcze	114 069 zł	72 643 zł	-41 426 zł
Zasiłki dla opiekunów	7 560 zł	7 440 zł	-120 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPS

W 2020 roku wypłacono 26 242 świadczeń rodzinnych (zasiłków) – w stosunku do 2019 roku liczba wypłaconych zasiłków zmniejszyła się o 2 590. Z zasiłków rodzinnych skorzystało 505 rodzin,

a zasiłki rodzinne wypłacono na 1043 dzieci. W stosunku do 2019 roku liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych zmniejszyła się o 163, a dzieci, na które zostało wypłacone świadczenie – było o 237 mniej. Z zasiłków pielęgnacyjnych skorzystały 932 rodziny, ze świadczeń pielęgnacyjnych 86 rodzin, ze specjalnego zasiłku opiekuńczego 13 rodzin. Od świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz zasiłków dla opiekunów opłacono składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe oraz ubezpieczenie zdrowotne. W 2020 roku na wypłatę składek emerytalno – rentowych wydatkowano kwotę 352 852 zł, natomiast na składki zdrowotne 78 351 zł. Wraz ze wzrostem wydatków na świadczenia opiekuńcze, w stosunku do poprzedniego roku nastąpił wzrost wydatków w zakresie składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe o 46%, a na ubezpieczenie zdrowotne o 37%.

W 2020 roku wypłacono 2 świadczenia „Za życiem”. Świadczenie to przysługuje rodzicom, którym urodziło się dziecko z bardzo poważnymi wadami rozwojowymi.

W 2020 roku wydano 1399 decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych. W stosunku do 2019 roku liczba ta wzrosła o 17.

Wzrost wydatków na świadczenia rodzinne, jako całości z jednoczesnym zmniejszeniem liczby wypłacanych świadczeń (zwłaszcza zasiłków rodzinnych) związany jest z corocznym wzrostem wysokości kwot świadczeń opiekuńczych. Z roku na rok wzrasta wysokość świadczenia pielęgnacyjnego (w 2019 roku kwota ta wynosiła 1583 zł, w 2020 roku 1830 zł). Ponadto dla dwóch osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego wypłacono nadpłaty świadczeń za okres 2 lat. Wiele osób korzystających do tej pory ze specjalnego zasiłku opiekuńczego zrezygnowało z tego świadczenia na rzecz wyższego o ponad 1200 zł świadczenia pielęgnacyjnego. Również kilka osób, którym odmówiono przyznania świadczenia pielęgnacyjnego, na skutek odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, nabyło prawo do tego świadczenia.

Zmniejszenie liczby wypłacanych zasiłków rodzinnych związane jest natomiast z brakiem waloryzacji kryterium dochodowego oraz wysokości świadczeń rodzinnych, przy jednoczesnym wzroście płacy minimalnej, co w konsekwencji oznacza, iż coraz mniej rodzin kwalifikuje się do otrzymywania zasiłku rodzinnego (kryterium dochodowe wynosi 674 zł na osobę w rodzinie lub 764 zł, jeśli w rodzinie wychowywane jest dziecko niepełnosprawne).

2. FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

W związku z realizacją ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w 2020 roku wypłacono 1505 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę 617.803,00 zł. W stosunku do roku 2019 liczba wypłaconych świadczeń zmalała o 85 świadczeń, zaś kwota o 808 zł. Przyczyną kolejnego, wprawdzie niewielkiego, spadku kwoty i liczby wypłacanych świadczeń jest nieznaczny wzrost kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymywania świadczeń z funduszu alimentacyjnego - od 2008 roku do 30 września 2019 roku kryterium to wynosiło 725 zł, od 1 października 2019 roku do 30 września 2020 roku wynosiło 800 zł, a od 1 października 2020 roku wynosi 900 zł, przy jednoczesnym, corocznym podwyższaniu minimalnego wynagrodzenia. Od

nowego okresu zasiłkowego 2020/2021 (tj. 1.10.2020 r.) wprowadzono możliwość przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w ramach tzw. mechanizmu „złotówka za złotówkę” stosowanego już przy przyznawaniu zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. Mechanizm ten pozwala przy określonej kwocie przekroczenia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu, przyznać je w wysokości różnicy pomiędzy kwotą maksymalnego świadczenia a kwotą przekroczenia kryterium dochodowego.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono 82 rodzinom, w których były osoby uprawnione do alimentów w liczbie 132. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł. W 2020 roku przeciętna kwota wypłacanych przez Ośrodek alimentów z funduszu wynosiła 410,50 zł.

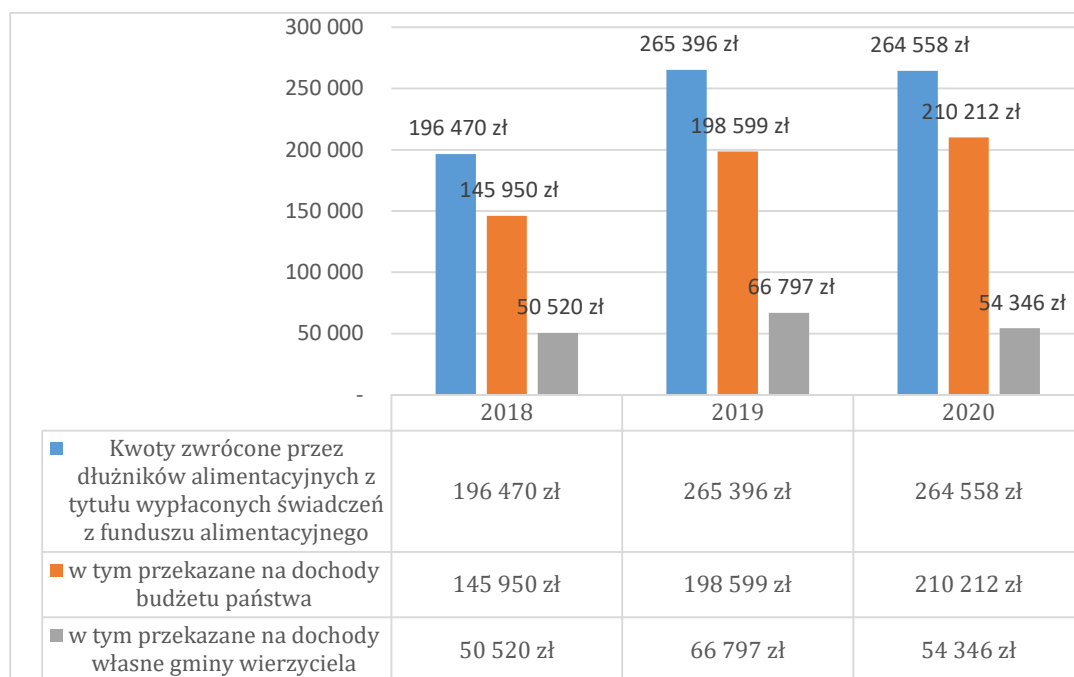
W ramach prowadzonego postępowania wobec dłużników alimentacyjnych w 2020 roku podjęto następujące działania:

- przeprowadzono 23 wywiady alimentacyjne,
- zobowiązano 1 dłużnika do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy,
- skierowano 11 wniosków do Prokuratury o ściganie za przestępstwo z art. 209 Kodeksu Karnego,
- skierowano 2 wnioski o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika.

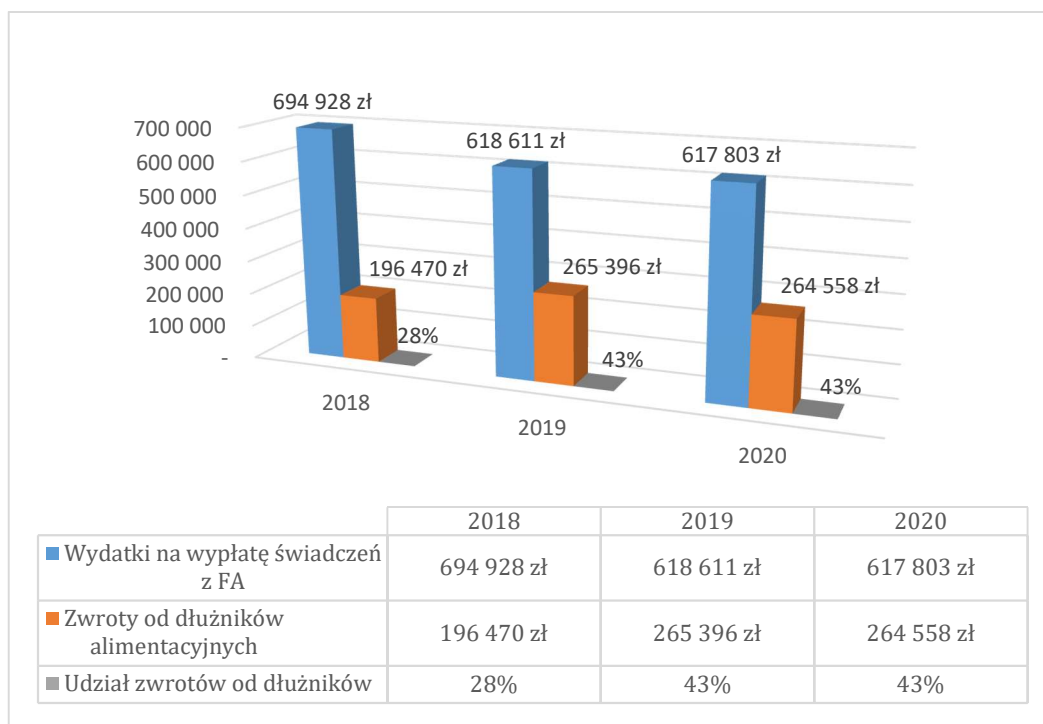
W 2020 roku w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydano 134 decyzje administracyjne oraz 23 decyzje w sprawach dłużników alimentacyjnych.

W 2020 roku od dłużników wyegzekwowano za pośrednictwem komorników sądowych kwotę 264.558,00 zł. Jest to kwota niższa od roku poprzedniego o 838,00 zł. Na dochody budżetu państwa przekazano w 2020 roku 210.212,00 zł, w tym 128.694,00 zł na odsetki, a 54.346,00 zł na dochody własne organu właściwego wierzyciela, czyli Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu.

WYKRES – ZWROTY OD DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH W LATACH 2018-2020

WYKRES - UDZIAŁ ZWROTÓW OD DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH W LATACH 2018-2020

3. ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE

W 2020 roku wypłacono 49 120 świadczeń na kwotę 24 450 486 zł. Z programu skorzystały 2644 rodziny (wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 1 rodzinę). Liczba dzieci, dla których zostało wypłacone świadczenie wychowawcze wyniosła 4 319 (wzrost o 204 dzieci). W stosunku do poprzedniego roku nastąpił 34% wzrost wydatków na świadczenia wychowawcze – była to kwota 6 208 641 zł. Przyczyną wzrostu wydatków na świadczenia wychowawcze było wypłacanie świadczeń przez cały rok na wszystkie dzieci bez względu na kryterium dochodowe w wieku 0-18 lat. W poprzednim, 2019 roku świadczenie 500+ na wszystkie dzieci wypłacane było od połowy roku (od dnia 1.07.2019 r.). W sprawach o świadczenia wychowawcze w 2020 roku wydano 298 decyzji i informacji. W stosunku do poprzedniego roku wydano ich o 2 576 więcej. Spadek ilości wydanych rozstrzygnięć związany był z faktem, iż w 2020 roku nie było konieczności składania wniosków na nowy okres zasiłkowy – świadczenia wychowawcze przyznawane były na okres od 1.07.2019 r. do 31.05.2021r. W 2020 r. wydawano jedynie informacje i decyzje w stosunku do nowonarodzonych dzieci lub osób, którym należało uchylić przyznane świadczenia.

4. ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

W 2020 roku kontynuowano wypłatę świadczenia „Dobry Start” – jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny, niezależne od dochodów rodziny. Świadczenie wynosi 300 zł na każde dziecko, a wnioski składa się od 1 lipca do 30 listopada każdego roku.

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu wypłacił 2 669 świadczeń „Dobry start” 1891 rodzinom na kwotę 800 250 zł. W stosunku do poprzedniego roku nastąpił nieznaczny spadek wypłaconych świadczeń (14 dzieci – 4 950zł).

5. PROGRAM „CZyste Powietrze”

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu otrzymał nowe zadanie do zrealizowania polegające na przygotowywaniu zaświadczeń o dochodach rodzin zamierzających skorzystać z dofinansowania do programu „Czyste powietrze” realizowanego w ramach ustawy „Prawo o ochronie środowiska”. Beneficjentami II części tego programu są osoby fizyczne, które łącznie spełniają następujące warunki:

1) są właścicielami/współwłaścicielami budynku mieszkalnego jednorodzinnego lub wydzielonego w budynku jednorodzinnym lokalu mieszkalnego z wyodrębnioną księgą wieczystą; przeciętny miesięczny dochód na jednego członka ich gospodarstwa domowego nie przekracza kwoty:

- a) 1400 zł w gospodarstwie wieloosobowym,
- b) 1960 zł w gospodarstwie jednoosobowym.

W 2020 roku złożonych zostało 7 wniosków o wydanie zaświadczeń. Wszystkim zainteresowanym osobom wystawiono zaświadczenia.

XI. DZIAŁ FINANSOWO - KSIĘGOWY

Dział Finansowo-Księgowy w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej działa przede wszystkim w oparciu o ustawę o rachunkowości i ustawę o finansach publicznych.

Rolą działu jest ewidencjonowanie zdarzeń związanych z wykonywaniem budżetu jednostki, analizowaniem procesu realizacji zadań od strony finansowej, a przede wszystkim zgodności z przyjętymi w uchwale budżetowej planami finansowymi oraz przygotowanie projektu budżetu jednostki na kolejny rok w oparciu o posiadane informacje.

Ewidencja prowadzona była w rozbiciu na poszczególne rodzaje działalności, tak by dochody i wydatki przyporządkowane były realizowanym zadaniom z wyodrębnieniem:

- Domów pomocy społecznej;
- Wspierania rodziny;
- Działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
- Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”;
- Świadczeń z pomocy społecznej;
- Świadczenia wychowawczego;
- Świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego;
- Ewidencji i rozliczeń z dłużnikami alimentacyjnymi;
- Realizacji rządowego programu „Dobry start”;
- Ośrodka pomocy społecznej;
- Usług opiekuńczych;
- Pomocy materialnej dla uczniów;
- Porozumień i umów z innymi jednostkami;
- Zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W ramach wyżej wymienionego podziału realizowano zadania według źródeł finansowania z rozbiciem na zadania finansowane:

- ze środków własnych gminy;
- z dotacji na zadania zlecone;
- z dotacji na zadania własne;
- w ramach porozumień międzygminnych;
- w ramach porozumienia z administracją rządową;
- ze środków PUP.

Prowadzona ewidencja finansowo – księgowa stanowiła podstawę sporządzania sprawozdań budżetowych, sprawozdania finansowego jednostki, rozliczania otrzymanych dotacji i innych środków oraz zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Realizacja świadczeń następuje w formie przelewów na konta osobiste, natomiast dla osób nieposiadających kont osobistych, w formie przekazów pocztowych za pośrednictwem Poczty Polskiej.

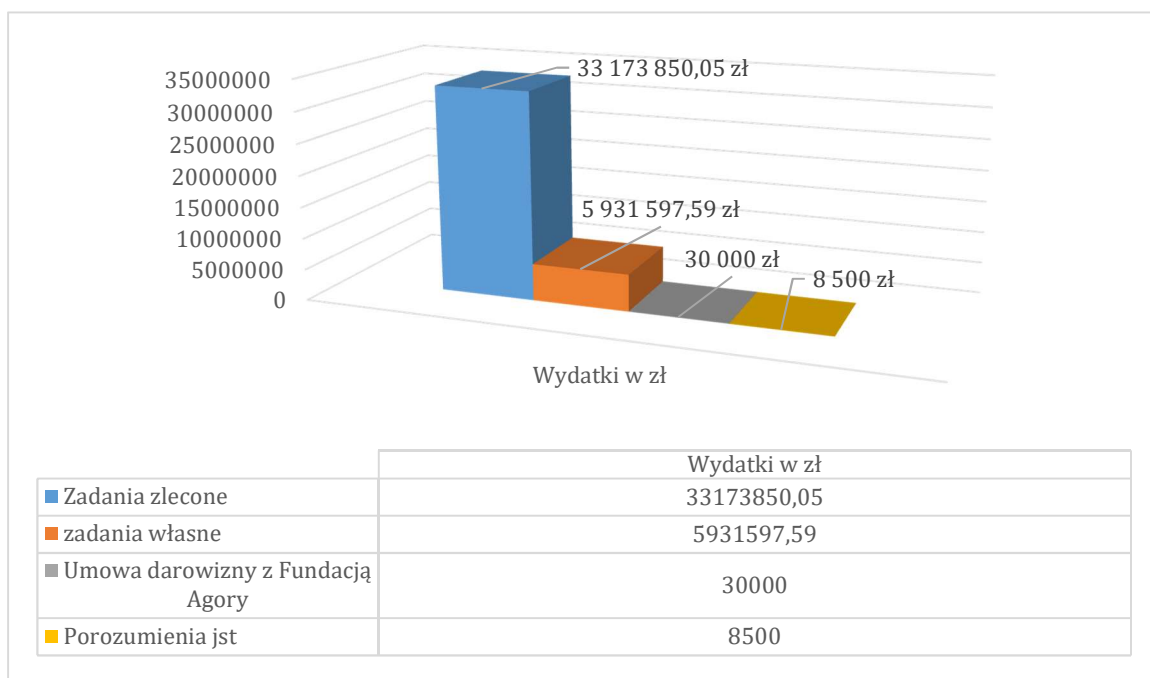
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swojej działalności wykonuje zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz zadania wynikające z porozumień z innymi jednostkami. Na realizację w/w zadań Ośrodek otrzymuje środki, które pochodzą z budżetu miasta, dotacji z budżetu państwa, od innych jednostek w wysokości zawartych porozumień.

Wydatki w 2020 roku wyniosły ogółem: 39.143.947,64 zł, z czego:

WYDATKI MOPS 2020				
Rodzaj			Kwota	Udział
Zadania zlecone			33 173 850,05	84,75%
Zadania własne	5 931 597,59	finansowane z budżetu państwa	1 488 242,82	3,80%
		finansowane z budżetu gminy	4 420 435,73	11,29%
		finansowane przez PUP	22 919,04	0,06%
Umowa darowizny z Fundacją Agory			30 000,00	0,08%
Porozumienia jednostek samorządu terytorialnego			8 500,00	0,02%
RAZEM			39 143 947,64	100,00%

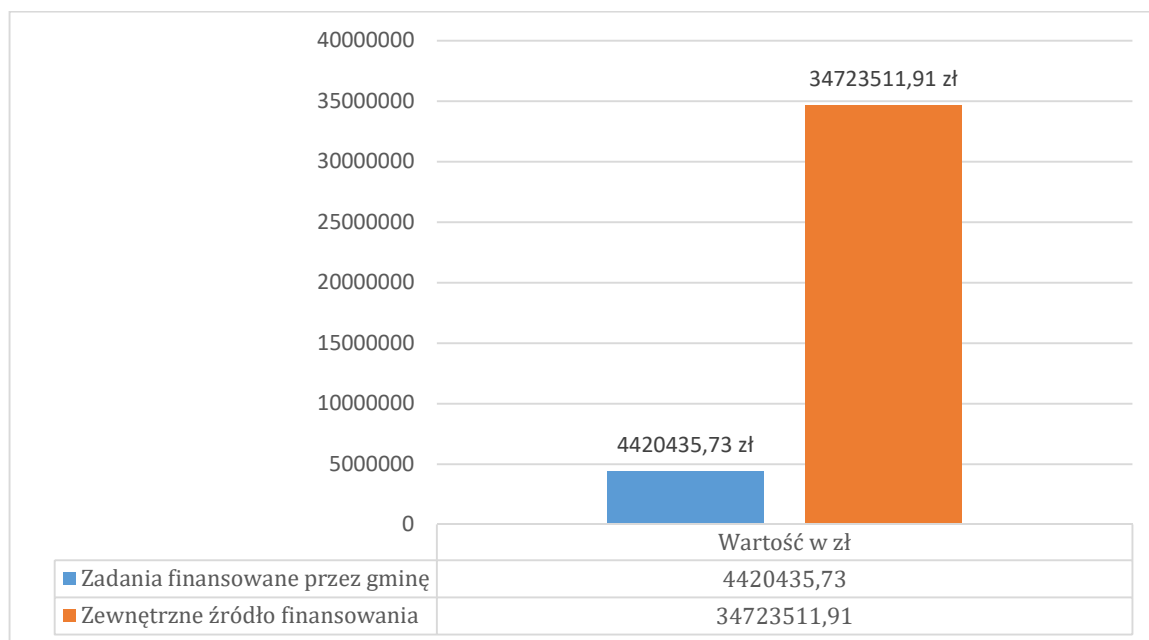
Źródło: opracowanie własne MOPS

WYKRES - WYDATKI MOPS WEDŁUG RODZAJU REALIZOWANYCH ZADAŃ

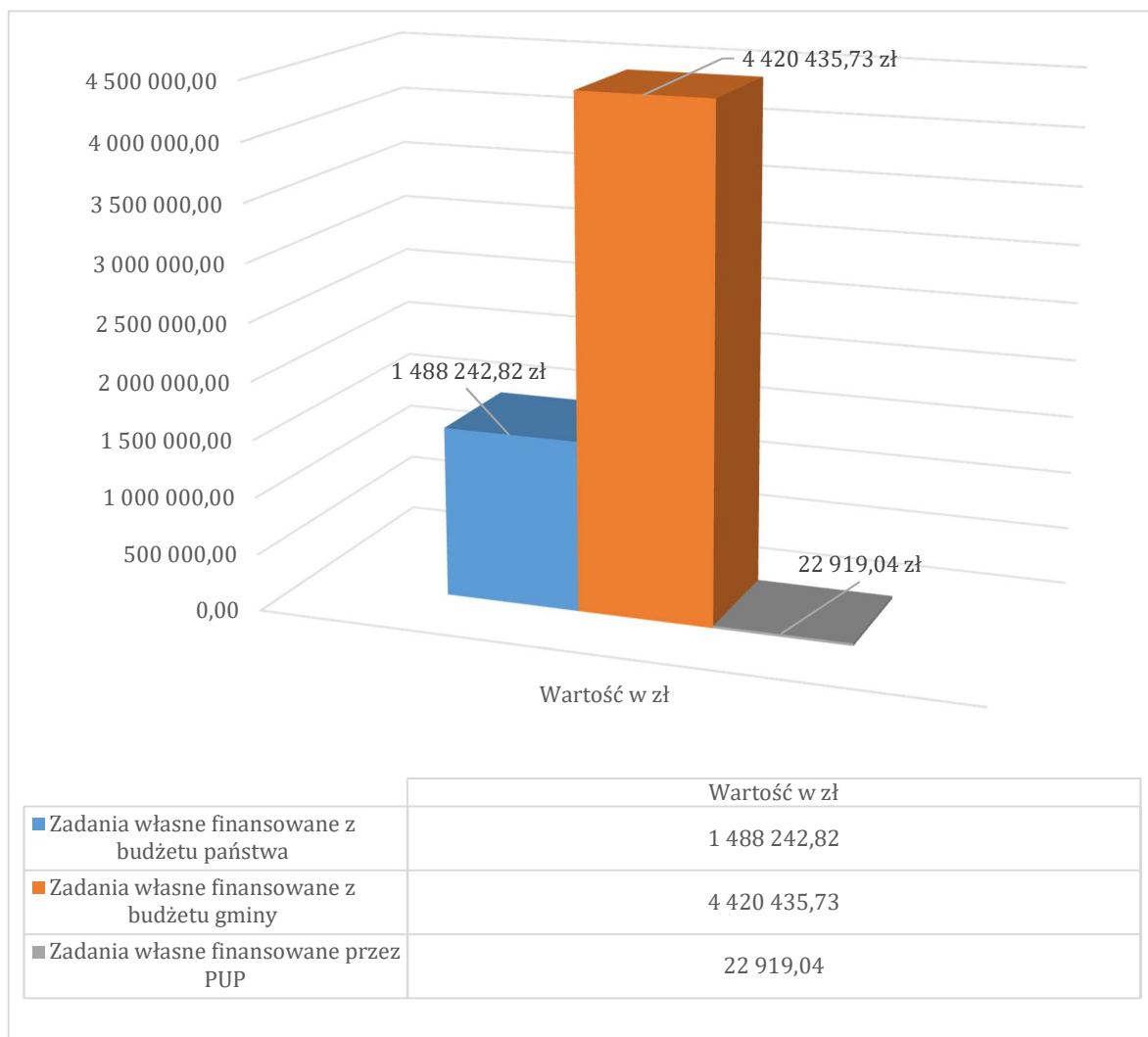

Analizując wydatki w 2020 r. ze względu na źródło finansowania – z zewnętrznych źródeł sfinansowano 88,71%, natomiast ze środków gminnych sfinansowano 11,29 % wydatków ogółem MOPS.

WYKRES - PODZIAŁ NA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

WYKRES - PODZIAŁ ZADAŃ WŁASNYCH NA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

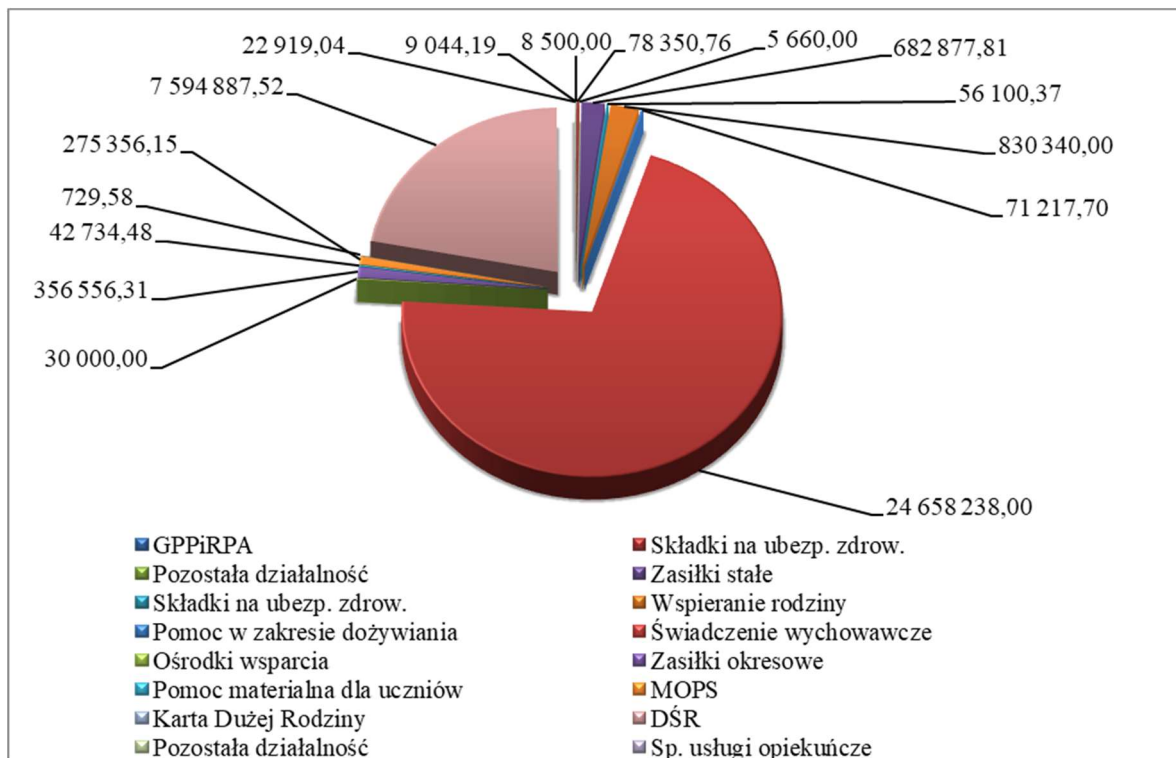

Charakterystyka wydatków MOPS z podziałem na rozdziały klasyfikacji budżetowej

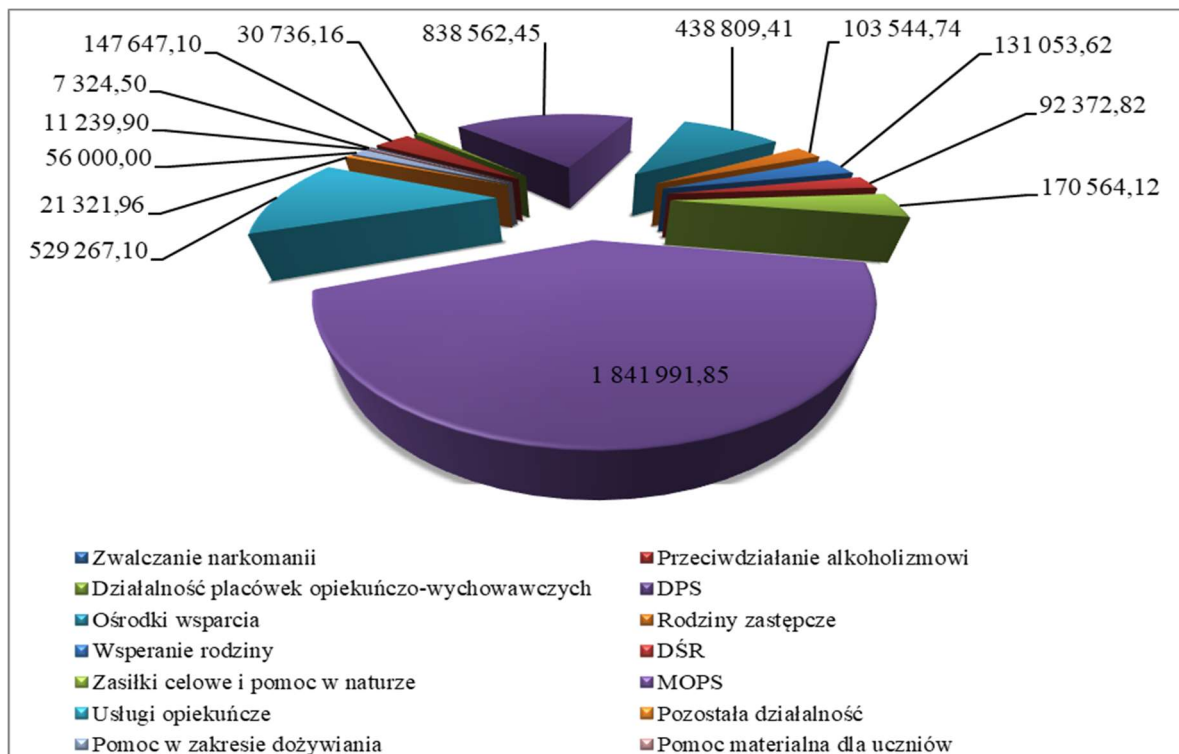
Rozdział	Nazwa	Kwota ogółem	Zewnętrzne źródło	Środki gminy	%
85153	Zwalczanie narkomanii	7 324,50	0,00	7 324,50	0,02
85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	156 147,10	8 500,00	147 647,10	0,40
85195	Pozostała działalność	5 660,00	5 660,00	0,00	0,01
85202	Domy pomocy społecznej	838 562,45	0,00	838 562,45	2,14
85203	Ośrodki wsparcia	468 809,41	30 000,00	438 809,41	1,20
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	56 100,37	56 100,37	0,00	0,14
85214	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne	527 120,43	356 556,31	170 564,12	1,35
85216	Zasiłki stałe	682 877,81	682 877,81	0,00	1,74
85219	Ośrodki pomocy społecznej	2 117 348,00	275 356,15	1 841 991,85	5,42
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	538 311,29	9 044,19	529 267,10	1,38
85230	Pomoc w zakresie dożywiania	127 217,70	71 217,70	56 000,00	0,32
85295	Pozostała działalność	44 241,00	22 919,04	21 321,96	0,11
85415	Pomoc materialna dla uczniów	53 974,38	42 734,48	11 239,90	0,14
85501	Świadczenie wychowawcze	24 658 238,00	24 658 238,00	0,00	62,99
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	7 687 260,34	7 594 887,52	92 372,82	19,64
85503	Karta Dużej Rodziny	729,58	729,58	0,00	0,00
85504	Wspieranie rodziny	961 393,62	830 340,00	131 053,62	2,46
85508	Rodziny zastępcze	103 544,74	0,00	103 544,74	0,26
85510	Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	30 736,16	0,00	30 736,16	0,08
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	78 350,76	78 350,76	0,00	0,20
	RAZEM	39 143 947,64	34 723 511,91	4 420 435,73	100,00

Źródło: opracowanie własne MOPS

WYKRES - PODZIAŁ Z UWZGLĘDNIENIEM ROZDZIAŁÓW DLA ZEWNĘTRZNYCH ŹRÓDEŁ
FINANSOWANIA ZADAŃ

WYKRES – PODZIAŁ Z UWZGLĘDNIENIEM ROZDZIAŁÓW DLA ZADAŃ FINANSOWANYCH ZE
ŚRODKÓW GMINY

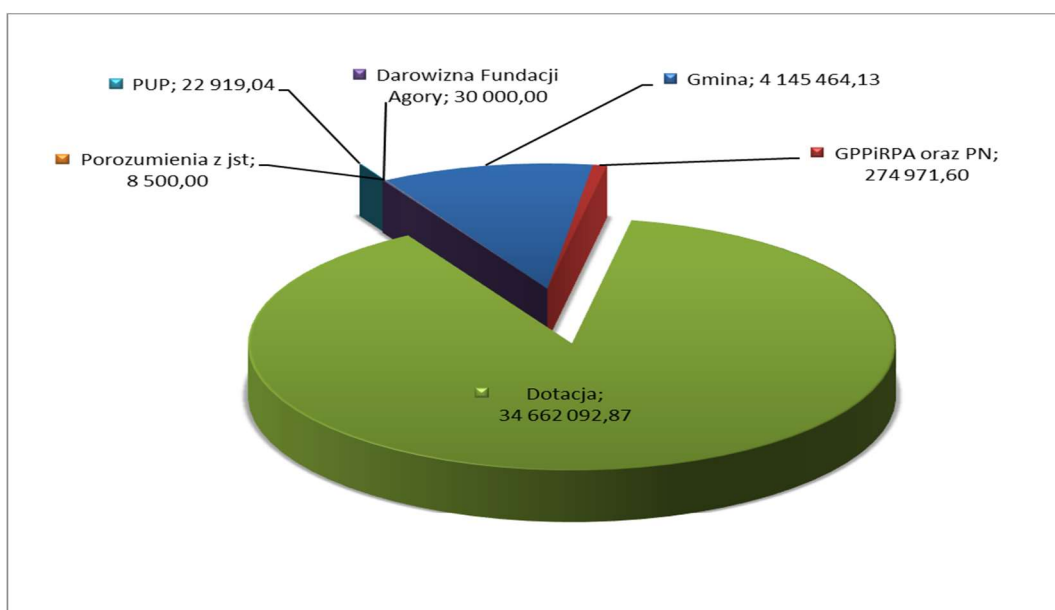

Źródła finansowania zadań

Gmina	GPPiRPA oraz PN	Dotacja	Darowizna Fundacji Agory	PUP	Porozumienia z jst
4.145.464,13 zł	274.971,60 zł	34.662.092,87 zł	30.000,00 zł	22.919,04 zł	8.500,00 zł
4.420.435,73 zł					

Źródło: Opracowanie własne MOPS

WYKRES – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ

• UMOWA DAROWIZNY

W roku 2020 Ośrodek był realizatorem Umowy darowizny zawartej pomiędzy Fundacją Agory a Gminą Lubliniec. Otrzymane środki w wysokości 30.000,00 zł przeznaczone zostały na wyposażenie pracowni ceramicznej w piec do wypalania ceramiki i gliny oraz narzędzia, akcesoria i materiały niezbędne do prowadzenia terapii zajęciowej prowadzonej w „Klubie Seniora”.

• REALIZACJA PROJEKTÓW

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2019-2020. Program w całości finansowany był ze środków Funduszu Solidarnościowego. Środki Funduszu na realizację programów przekazywane są podmiotom na podstawie umowy na wyodrębniony rachunek bankowy i stanowią koszty Funduszu.

W związku z powyższym Program realizowany był w formie pozabudżetowej. W ramach Programu wykorzystano środki w wysokości 88.484,20 zł.

XII. DZIAŁ ADMINISTRACYJNO - KADROWY

1. ZATRUDNIENIE

Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w 2020 roku realizował zespół pracowników w ramach następujących działów:

- Dział Pomocy Środowiskowej
- Dział Świadczeń Rodzinnych
- Dział Usług Socjalnych
- Dział Finansowo – Księgowy
- Dział Administracyjno – Kadrowy.

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał łącznie 53 osób w ramach 52,25 etatu. Spośród 53 pracowników Ośrodka 40 osób posiada wykształcenie wyższe, wśród nich 10 osób posiada ukończone Studia Podyplomowe:

- 1 w zakresie „Zarządzanie i organizacja placówkami pomocy społecznej i opiekuńczo wychowawczej”,
- 1 w zakresie „Zarządzanie i organizacja pomocy społecznej”,
- 1 w zakresie „Organizacja Pomocy Społecznej”,
- 1 w zakresie „Organizacja i zarządzanie w placówkach opiekuńczych i pomocy społecznej”,
- 1 w zakresie „Pedagogika Socjalna w zakresie oligofrenopedagogiki”,
- 1 w zakresie „Oligofrenopedagogiki z elementami terapii pedagogicznej i kształcenia integracyjnego”,
- 1 w zakresie „Pedagogika socjalna w zakresie Profilaktyki i Resocjalizacji”,
- 1 w zakresie „Aktywizacja i rozwój społeczności lokalnych”,
- 1 w zakresie „Administracji publicznej”,
- 1 w zakresie „Zarządzanie i administracja”
- 1 w zakresie „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy”.
- 1 w zakresie „Zintegrowana edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna”.

Wśród pracowników zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego zatrudnionych było 14 osób, które posiadały wykształcenie wyższe, w tym dwóch pracowników posiada I stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Obecnie siedmiu pracowników posiada specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny – 2 osoby w zakresie specjalności „praca socjalna z osobami

z zaburzeniami psychicznymi”, 1 osoba w zakresie specjalności „praca socjalna z osobami bezrobotnymi”, 3 osoby w zakresie specjalności „praca socjalna z osobami starszymi” i 1 osoba w zakresie specjalności „praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy”. Trzech pracowników socjalnych posiada ukończone studia podyplomowe. Jeden pracownik socjalnych posiada również certyfikat specjalisty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ośrodek zatrudnia również 2 pracowników zatrudnionych na stanowisku asystenta rodziny z wykształceniem wyższym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2020 zorganizował praktyki zawodowe dla jednego studenta Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego na kierunku pedagogika oraz dwóch słuchaczy Szkoły Policealnej w zawodzie opiekuna medycznego.

Ponadto, jak w latach poprzednich Ośrodek współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy aktywizował jedną osobę w ramach tzw. „odbywania stażu przez bezrobotnego” przez okres 5,5 miesięcy.

W roku 2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawarł z dwoma osobami porozumienia o współpracy w wykonywaniu czynności wolontarystycznych przy obsłudze Punktu Doraźnej Pomocy. Również w roku 2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował z Zakładem Karnym w Lublińcu umowę na nieodpłatne zatrudnienie skazanych dla dwóch osób skazanych przy pracach opiekuńczo – pielęgnacyjnych w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”.

2. SZKOLENIA

Doskonalenie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej skupiało się na zwiększeniu poziomu specjalistycznej wiedzy pracowników, wykształceniu umiejętności przydatnych w pracy socjalnej, zwiększeniu jej efektywności oraz tworzeniu nowych i doskonaleniu już stosowanych metod i form pomocy klientom Ośrodka.

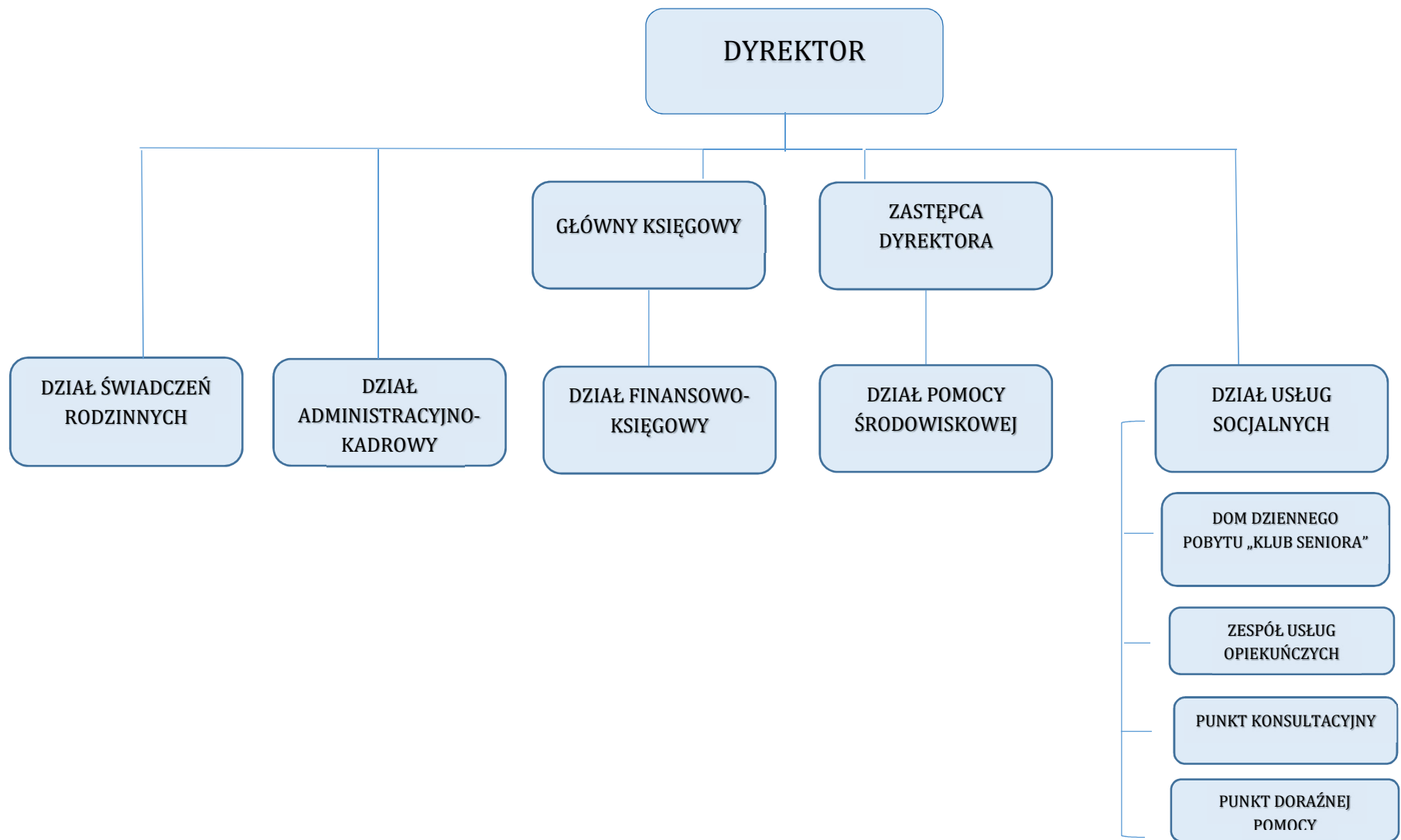
W 2020 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystali z możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji.

W szkoleniach wzięło udział czterdziestu sześciu pracowników Ośrodka. Szkolenia te obejmowały następujące tematy:

- Wzmacnianie zdrowia psychicznego u dzieci i młodzieży, jako prewencja zaburzeń depresyjnych.
- Procedura postępowania wobec dłużnika alimentacyjnego – tarcza antykryzysowa 1.0, 2.0, 3.0.
- Świadczenia rodzinne i świadczenia wychowawcze 500 plus – tarcze antykryzysowe 1.0, 2.0, 3.0.
- Przygotowanie i realizacja postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz szersze obowiązki Zamawiającego w nowej ustawie Prawo zamówień publicznych.
- Zamówienia klasyczne do progów UE. Tryb podstawowy, zamówienia bagatelne oraz wydatki poniżej 50 000 zł w nowej ustawie Prawo zamówień publicznych.
- Mobbing w miejscu pracy – rozpoznawanie i przeciwdziałanie.

Udział w szkoleniach był bardzo ograniczony ze względu na panującą pandemię koronawirusa.

3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

XIII. POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej Kierownik ośrodka pomocy społecznej przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej, które zawarte są w „Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej”. Od roku 2012 na gminę nałożono ustawowy obowiązek przygotowywania corocznej Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, której celem jest przedstawienie potencjału sektora pomocy społecznej oraz potrzeb w tym zakresie w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Dane z oceny umożliwiają analizowanie i monitorowanie występowania problemów społecznych oraz planowanie działań aktywizujących jednostki samorządu terytorialnego w obszarze usług społecznych. Zawarte w niej informacje są materiałem poglądowym mającym ułatwić władzom gminy podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym roku.